

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI

**BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMLARININ (BEP) UYGULANMASINDA
İLKÖĞRETİM KURUMLARINDA GÖREV YAPAN YÖNETİCİLERİN
KARŞILAŞTIKLARI ENGELLERİN İNCELENMESİ
(Gaziantep İli Merkez İlçeleri Örneği)**

Yüksek Lisans Tezi

Mehmet Fatih YILMAZ

Gaziantep, 2013

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI

**BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMLARININ (BEP) UYGULANMASINDA
İLKÖĞRETİM KURUMLARINDA GÖREV YAPAN YÖNETİCİLERİN
KARŞILAŞTIKLARI ENGELLERİN İNCELENMESİ
(Gaziantep İli Merkez İlçeleri Örneği)**

Yüksek Lisans Tezi

Mehmet Fatih YILMAZ
Danışman: Prof. Dr. İbrahim YILDIRIM

Gaziantep, 2013

ÖZET

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMLARININ (BEP) UYGULANMASINDA İLKÖĞRETİM KURUMLARINDA GÖREV YAPAN YÖNETİCİLERİN KARŞILAŞTIKLARI ENGELLERİN İNCELENMESİ (Gaziantep İli Merkez İlçeleri Örneği)

Mehmet Fatih YILMAZ
Yüksek Lisans Tezi, İşletme Anabilim Dalı
Danışman: Prof. Dr. İbrahim YILDIRIM
Eylül 2013, 65 Sayfa

Akranlarıyla bilişsel, duygusal ve bedensel olarak benzer özellik göstermeyen bireyler, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması, toplumsal kabullenme ve bireyin özrünün engele dönüşmemesi amacıyla, normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte kaynaştırma eğitimine alınırlar. Bu eğitimde, bireyin mevcut durumda yapabildikleri tespit edilerek, farklı gelişim alanlarında kazandırılacak davranışların planlanması gerekir. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) adı verilen çalışmayla, özel gereksinim ihtiyacı olan bireye verilecek eğitimin, nerede, nasıl, kimler tarafından ve hangi yöntemlerle verileceği planlanır.

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitimi konusunda mevzuat olarak bir çok düzenleme yapılmış ve bu sayede özel eğitim alan öğrenci sayısında artış sağlanmıştır. Ancak, mevzuattaki düzenlemelere rağmen, çeşitli nedenlerle, kaynaştırma eğitimi verilen okullarda nitelikli bir eğitimin verildiğini söylemek oldukça güçtür.

Bu araştırmada Gaziantep ili merkez ilçelerindeki İlköğretim kurumlarında görevli eğitim yöneticilerinin bakış açılarıyla, özel eğitim gereksinimi olan öğrencilere yönelik olarak hazırlanan Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarının uygulanmasında karşılaşılan güçlükler ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Araştırma sonunda getirilecek çözüm önerileriyle, konunun taraflarına katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Yapılan çalışma Gaziantep ili merkez ilçelerinde bulunan 12 ilköğretim okulunda görev yapan eğitim yöneticileriyle yüz yüze yapılan görüşmelerle yürütülmüştür. Araştırmada, eğitim yöneticilerinin konuyla ilgili görüşlerini belirlemek üzere 25 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış ve yöntem olarak nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır.

Araştırma sonunda, BEP'in uygulanmasında ortaya çıkan engellerin; öğretmenlerin eğitim eksikliği, araç-gereç eksikliği, fiziki alt yapı eksikliği, destek personelinin yetersizliği, yetersiz

fiziki yapı, yetersiz danışmanlık hizmetleri, mevzuattaki eksiklikler, öğretmen direnci ve veli duyarsızlığı gibi etmenlerin olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Özel Eğitim, Kaynaştırma, Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE CHALLENGES PRIMARY SCHOOL ADMINISTRATORS FACE IN THE APPLICATION OF INDIVIDUALIZED EDUCATION PROGRAMS (IEP) (The Case of the Central Districts of Gaziantep Province)

Mehmet Fatih YILMAZ
Master's Thesis, Department of Business Administration
Advisor: Prof. Dr. İbrahim YILDIRIM
September 2013, 65 Pages

Individuals who do not look like their peers cognitively, emotionally and physically are provided with inclusive education together with those showing normal development in order to ensure equal opportunities in education and social acceptance and not to turn the individuals' disabilities into a challenge. In this inclusive education, it is required to plan behaviours to be adopted by the individual in various developmental areas by identifying what s/he can do currently. With the study called Individualized Education Program (IEP), where, how, by whom and through which methods education will be given to the individual with special needs is planned.

Many regulations have been acted for the individuals with special education needs, and thus, the number of the individuals provided with special education has increased. However, despite the regulations, because of various reasons, it is difficult to say that quality education is given in the schools offering inclusive education.

In this research, it was aimed to explore the challenges faced in the application of Individualized Education Programs which are prepared for the individuals with special education needs, based on the views of the administrators working in primary schools in the central districts of Gaziantep. With the solutions proposed at the end of the study, it is aimed to contribute to those dealing with this topic.

The study was conducted on 12 primary school administrators working in the central districts of Gaziantep through face-to-face interviews. In the current research, a semi-structured interview protocol consisting of 25 questions was formed to determine school administrators' views about the topic. Case study which is one of qualitative research methods was employed in the study.

Research results indicated that the challenges emerging in the application of IEP were teachers' lack of training, lack of materials, inadequacy of infrastructure, lack of support staff, lack

of facilities, lack of consulting services, lacks in the regulations, teacher resistance and insensitivity of the families.

Key Words: Special Education, Inclusion, Individualized Education Program.

ÖNSÖZ

Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı yüksek lisan tezi olarak hazırlanan bu araştırmada, Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarının uygulanmasında karşılaşılan engelleri okul müdürlerinin bakış açılarıyla ortaya koyarak, karar verici ve uygulayıcı konumundaki kişi ve kuruluşlara çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır.

Özel eğitim ihtiyacı bulunan bireyler bu toplumun vazgeçilmez bir o kadar da değerli üyeleridir. Çeşitli nedenlerle akranlarıyla aynı özellikleri gösteremeyen bu bireylere, toplum olarak eksikliklerini hissettirmemeye ve hayatın her alanında rahatça hareket edebilmelerine imkan tanımak zorundayız. Bunun ilk basamağı da onlara BEP'i uygulayarak ihtiyaç duydukları eğitimin verilmesidir.

Tez çalışmamda bana desteklerini esirgemeyen değerli danışman hocam Prof. Dr. İbrahim YILDIRIM'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Araştırmam süresince değerli vakitlerini ayırarak bana destek olan ve ilmini paylaştan Yrd. Doç. Dr. Mehmet SİNCAR'a ve yüksek lisans yapmama vesile olan ve desteklerini esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Fevzi KARADEMİR'e teşekkür ediyorum.

Yapmış olduğum görüşmelere zaman ayırarak katkıda bulunan okul müdürü arkadaşlarıma müteşekkirim.

Araştırmam boyunca, beni anlayışla karşılayan ve onlara ayırmam gerekli vakitlerinden feragat eden aileme de anlayışlarından dolayı teşekkür ediyorum.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET	i
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	Vi
TABLolar LİSTESİ	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
KISALTMALAR LİSTESİ	x
1. GİRİŞ	1
1.1. Giriş	1
1.2. Araştırmanın Önemi	3
1.3. Araştırmanın Amacı	3
1.4. Problem Durumu	4
1.5. Çalışmanın Sınırları	4
1.6. Sayıtlar	4
1.7. Tanımlar	4
2. ALANYAZIN TARAMASI VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
2.1. Özel Eğitim	6
2.2. Özel Eğitimin Amaçlar	10
2.3. Kaynaştırma Eğitimi	11
2.3.1. Kaynaştırma Eğitimine İhtiyacı Olan Bireyler	14
2.3.2.1. Tam Zamanlı Kaynaştırma	17
2.3.2.2. Kaynak Oda Destekli Kaynaştırma	17
2.3.2.3. Yarı Zamanlı Kaynaştırma	19
2.3.2.4. Özel Eğitim Sınıfı	19
2.3.2.5. Gündüzlü Özel Eğitim Sınıfı	22
2.3.2.6. Yatılı Özel Eğitim Okulu	22
2.4. Kaynaştırma Eğitimin Faydaları	22
2.5. BEP Nedir?	23
2.5.1. BEP'in Önemi ve Esasları	25
2.5.2. BEP'i Zorunlu Kılan Nedenler?	26
2.5.3. BEP Geliştirme Birimi	26
2.5.4. BEP Hazırlama Aşamaları	32
2.5.4.1. Eğitsel Tanılama ve Değerlendirme	33

2.5.4.2. Yönlendirme	35
2.5.4.3. Yerleştirme	36
2.5.4.4. İzleme.	36
2.5.5. BEP hazırlama ve Uygulama	37
2.5.5.1. Öğrenci Gereksinimlerini Belirleme	38
2.5.5.2. Amaçları Belirleme	38
2.5.5.3. Öğretim Yöntemlerini Seçme	38
2.5.5.4. Öğretim Materyallerini Seçme	39
2.5.5.5. Bireyselleştirilmiş Öğretim Programı (BÖP) Hazırlama	39
2.5.5.6. BEP'in İzlenmesi ve Değerlendirilmesi	40
2.6. İlgili Araştırmalar	40
3. YÖNTEM	43
3.1. Araştırma Modeli	43
3.3. Veri Toplama Aracı	44
3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi	44
3.5.1. Katılımcı Teyidi	45
3.5.2. Eş Uzman İncelemesi	45
3.5.3. Çoklu Kodlayıcı Süreçleri	46
4. BULGULAR	47
4.1. Eğitim Eksikliği	47
4.1.1. Velilerin Eğitim Eksikliği	48
4.1.2. Öğretmenlerin Eğitim Eksikliği	49
4.1.3. Yöneticilerin Eğitim Eksikliği	50
4.2. Materyal Eksikliği	50
4.3. Yetersiz Fiziki Yapı	51
4.5. Yetersiz Danışmanlık	52
4.6. Yetersiz Mevzuat	53
4.7. Öğretmen Direnci	53
4.8. Veli Duyarsızlığı	54
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	55
5.1. Sonuç ve Tartışma	55
5.2. Öneriler	56
5.2.1. Alanda Çalışanlar (Uygulayıcılar) İçin Öneriler	56
5.2.2. Araştırmacılar İçin Öneriler	57
EKLER	58
KAYNAKÇA	60

TABLULAR LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 1: Özel Eğitim Verilen Okullar ile Öğrenci Mevcutları.....	9
Tablo 2: Katılımcıların Hizmet Süreleri ve Çalıştıkları Kurumların Özellikleri.....	44
Tablo 3: Araştırma Kapsamında Belirlenen Kodlar ve Bu Kodların Tanımları.....	47
Tablo 4: Velilerin Eğitim Eksikliği Başlığı Altında Gruplandırılan Unsurlar.....	48
Tablo 5: BEP Uygulanma Sürecinde Okulun Fiziksel Özelliklerinden Kaynaklanan Sorunlar.....	51
Tablo 6: Veli Duyarsızlığına İlişkin Katılımcı Görüşleri.....	54

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No

Şekil 2.1: Eğitsel Değerlendirme/Program Döngüsü.....35

KISALTMALAR LİSTESİ

BEP	Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı
BÖP	Bireyselleştirilmiş Öğretim Planı
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
RAM	Rehberlik ve Araştırma Merkezi
N	Gözlem sayısı
%	Yüzde

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Giriş

Her insan bireysel farklılıklarla dünyaya gelir ve bir bakıma bu farklılıkların belirlediği sınırlar içerisinde yaşamını sürdürür. Bu süreç içerisinde çoğu insan okullar ve tabiatıyla sınıflar aracılığıyla neredeyse standart sayılabilecek eğitim programlarıyla eğitim hizmeti alırlar. Bununla beraber, rakamlarla tanımlanamayacak kadar değerli ve bir o kadar da önemli olan bazı bireyler ise kendilerine has özelliklerinden dolayı standart eğitim programlarının dışında özel eğitim programlarına gereksinim duyarlar. Bu gereksinimi karşılamak amacıyla dünyanın farklı bölgelerinde özel eğitim kavramıyla ifade edilen ve bu tür bir programa gereksinimi olan bireylerin özellikleri referans alınarak farklı uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Özellikle 20. yüzyılın ilk yarısına kadar özel eğitim gereksinimi olan bireyleri akranlarından ayırarak özel eğitim sınıflarında eğitim verme anlayışı oldukça yaygın iken, bu anlayış yine 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren yerini özel gereksinimli bireylerin akranlarıyla aynı ortamda eğitim almalarının sağlanmasına bırakmıştır (Sucuoğlu, 2006).

Dünyada özel eğitimle ilgili çalışmaların 18. Yüzyılda, ülkemizde ise 1889 yılında işitme engelli ve akabinde 1921 yılında işitme-görme engelli çocuklara yönelik okulların açılmasıyla başlamıştır (Çitil, 2009). Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla birlikte bu okullar Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na bağlı olarak faaliyetlerini yürütmüş ve 1955 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanmıştır (Özbey, 2009). Dünyadaki gelişmelere paralel bir biçimde konuyla ilgili çok sayıda yasal düzenleme ve yasal düzenlemelere bağlı tüzük, yönetmelik ve genelgeler hazırlanmıştır. Bunların arasında; 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu , 5378 sayılı Özürlüler ve Bazı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname önde gelen uygulamalar olarak gösterilebilir (Akçemete, 1997).

Özel eğitime yönelik olarak çıkarılan ilk ve en önemli yasal düzenlemenin 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu olduğu söylenebilir. Bu kanun ve paralel olarak çıkarılan yönetmelikler dönemin uygulamalarına yön vermiştir. İlgili kanun kapsamında tanım ve ilkeler, özel eğitim kurumları ve görevleri, özel gereksinimli çocukları tespit, yerleştirme, izleme ve çeşitli hükümleri içeren bölümler yer almış, bu bağlamda "Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği", "Özel

Okullar Yönetmeliği", "Eğitilebilir Çocuklar İş Okulu Yönetmeliği" gibi işlevsel yönetmelikler yayımlanmıştır (Akçamete, 1997).

Özel eğitim gereksinimi olan öğrencilere sunulan özel eğitim hizmetlerinin temelinde öğrencinin özrünün engele dönmesini önleme çabası yatmaktadır. Kaynaştırma eğitimiyle, özel gereksinimli öğrencilere akranlarıyla birlikte genel eğitim sınıflarında eğitim almalarına olarak sağlanır. Böylece ilgi ve yetenekleri üst düzeyde kullanabilen öğrenci, normal insanların yetersiz, kusurlu, eksik, itici, yardım edilmesi veya korunması ya da sakınılması, kaçınılması gereken kişi olmaktan kurtulacaktır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] , 2010).

Milli Eğitim Bakanlığı 2012-2013 İstatistiklerine göre ülkemizde örgün eğitim kurumlarındaki öğrenci sayısı 17.234.052 olarak ifade edilmektedir. Bu öğrencilerin 252.025' i özel eğitim kapsamındaki özel gereksinimli bireylerden oluşmaktadır. Özel eğitim kapsamındaki öğrencilerin genel örgün eğitim içindeki oranı %1.46'dır. 2002 yılında yapılan Türkiye Özürlüler Araştırmasına göre ülkemizdeki özürlü birey sayısının toplam nüfusa göre oranı %12.29'dur. önemli sayıda özürlü bireyin bulunduğu ülkemizde, örgün eğitim içerisinde bulunan öğrencilerin ancak % 1.46'sı özel eğitim hizmeti alabilmektedir. Özel eğitim gereksinimi olan bireylere yönelik birçok mevzuat düzenlemeleri yapılmış olmasına rağmen, bu hizmetin yeteri kadar yaygınlaştırılmadığı görülmektedir.

Özel gereksinimi olan öğrencilere yönelik olarak Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları uygulanmaktadır. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP); özel gereksinimi olan öğrencinin farklı gelişim alanlarında yapabildiklerini dikkate alarak; kazandırılacak davranışın neler olduğu, bu davranışların nerede, nasıl, kimler tarafından hangi yöntemlerle ve ne kadar kazandırılacağını belirten, gerekli destek eğitim hizmetlerini içeren, içinde ailesinin de yer aldığı bir ekip tarafından hazırlanan yazılı bir programdır (MEB, 1997).

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylere yönelik olarak verilecek destek eğitiminde, Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarının (BEP) iyi hazırlanmış olması gerekir. Bu konuda öğretmenlere, ailelere ve eğitim yöneticilere büyük sorumluluklar düşmektedir. Bu bağlamda bu üçlü saç ayağının çok iyi örgütlenmesi gerektiği söylenebilir. Bunun yanında, fiziksel mekân, eğitim materyali, mali kaynak sorunlarının da çözümlenmesi önemlidir.

1.2. Araştırmanın Önemi

Ülkemizde özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin sayısı dikkate değer orandadır. Toplumun her kesiminde zihinsel, bedensel, duygusal ve sosyal özellikler yönünden akranlarıyla benzeşmeyen bireylerle karşılaşmak mümkündür. Bu durumda olan bireylerin eğitilmesi gerek mevzuat gerekse de vicdani sorumluluk açısından kaçınılmazdır ve ancak bu şekilde özel eğitim gereksinimli bireylerin toplumunun bir parçası olarak yaşamaları mümkün olabilecektir.

Özel eğitim gereksinimli bireylerin akranlarıyla aynı eğitim ortamında, mümkün olan en az kısıtlayıcı ortamda bulunmaları gerekir. Bu durumdaki bireyler, akranlarıyla olan farklılıkları dikkate alınarak, ek bir eğitim sürecine de ihtiyaç duyarlar. Bu eğitim sürecinin planlamasını, özel gereksinimli birey, öğretmen, okul yönetimi, özel eğitim uzmanı görevliler ve aileleriyle birlikte gerçekleştirilir.

Özel gereksinimli bireylerin ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için öğrencinin bulunduğu düzey ve performansının uygun yöntemlerle tespit edilip ulaşılmak istenen öğretimsel hedeflerin belirlenmesi sonucunda BEP ortaya çıkar. Özel eğitim ihtiyacı olan bireylere BEP hazırlamak ve uygulamak yasal bir zorunluluktur. Ancak bu yasal zorunluluğun yerine getirilmesi yani BEP planlarının uygulanması sırasında eğitim kurumlarında çeşitli sorunlarla karşılaşabilmektedir. Bu sorunların tespit edilmesi ve çözüm önerileri getirilmesi çalışmalarına şiddetle ihtiyaç olduğunu söylenebilir.

Gerçekleştirilen bu araştırmayla, ilköğretim kurumlarında BEP'in uygulanması sırasında okul yöneticilerinin karşılaştıkları engelleri ortaya koymanın, özel eğitim ihtiyacı olan bireylere verilen eğitimin kalitesini arttırma amacıyla, çözüm makamlarına, öğretmenlere ve ailelere yol göstereceği düşünülmektedir.

Her bireyin mutlu bir şekilde yaşama hakkının olduğu düşüncesinden hareketle, toplumunun bir parçası olan özel eğitim gereksinimli bireyleri akranlarının bulunduğu düzeye getirmek, hak ve gereksinimlerini karşılamak sosyal devlet ilkesinin en önemli görevlerinden biridir.

1.3. Araştırmanın Amacı

Özel eğitim alanında yapılan birçok yasal düzenlemeye rağmen, yapılan düzenlemelerin yeteri kadar uygulamaya geçirilemediği düşünülmektedir. Özel eğitimin sahadaki uygulayıcılarından biri olan ilköğretim kurumlarında bulunan birçok sorun, özel gereksinimli öğrencilere verilmesi gereken eğitimin yeteri düzeyde verilmesini engellemektedir. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı, 2012-2013 öğretim yılında, BEP uygulanan ilköğretim kurumlarında görev yapan eğitim yöneticilerinin karşılaştıkları engelleri tespit etmek olarak belirlenmiştir.

1.4. Problem Durumu

Özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin eğitimlerinin planlanması ve uygulanması aşamasında; araç-gereç, kaynak ve destek hizmetlerinin sağlanması ve engelli öğrencilerin eğitiminde görev alan eğitimci ve ailelerin arasında etkili bir iş birliği sağlanması gerekir. BEP'in hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi aşamasında görev alan aktörlerin, özel eğitim kapsamındaki öğrencileri kabul edici ve destekleyici bir tutum sergilemesi oldukça önemlidir. Bununla beraber ülkemizde BEP'in başarıyla uygulanmadığı; personel, araç-gereç, fiziki alt yapı ve hizmet içi eğitim gibi unsurların ilköğretim kurumlarında yetersiz olduğu ve bundan dolayı özel eğitim hizmetlerinin etkili bir şekilde verilemediği düşünülmektedir.

1.5. Çalışmanın Sınırları

1.Araştırma yapılacak çalışma grubu; Gaziantep ili merkez ilçeleri olan Şahinbey ve Şehitkâmil'de görev yapan ve okullarında BEP sürecini gerçekleştirmeye çalışan ilköğretim kurumu müdürleriyle sınırlıdır.

2.Araştırma, Gaziantep iline bağlı, Şehitkâmil ve Şahinbey ilçe merkezlerinde bulunan ilköğretim okullarında görev yapan okul yöneticileri ile sınırlıdır.

3.Bu araştırma 2012-2013 eğitim-öğretim yılında toplanan verilerle sınırlıdır.

1.6. Sayıtlar

1. Araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formu veri toplama süreci için yeterlidir.

2.Araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticileri, görüşme sorularını içtenlikle cevaplamışlardır.

3.Çalışma grubunu oluşturan okul yöneticilerinin BEP sürecine ilişkin karşılaştıkları engeller kendi algılarına dayalı olarak belirlenmiştir.

1.7. Tanımlar

Özel Eğitim: Özel eğitime muhtaç çocukların eğitimleri için özel olarak yetiştirilmiş personel ve geliştirilmiş eğitim programları ile bu çocukların özür ve özelliklerine uygun ortamda sürdürülen eğitimidir (MEB, 1997).

Kaynaştırma: Özel eğitim gerektiren bireylerin, yetersizliği olmayan akranları ile birlikte eğitim ve öğretimlerini resmi ve özel okul öncesi ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında

sürdüremeleri esasına dayanan destek eğitim hizmetlerinin sağlandığı özel eğitim uygulamalarıdır (MEB, 1997).

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları (BEP): Özel eğitim gerektiren birey için geliştirilen ve ailesi tarafından onaylanan, bireyin, ailenin, öğretmenin gereksinimleri doğrultusunda hazırlanan ve hedeflenen amaçlarda verilecek destek eğitimlerini içeren özel eğitim programıdır (MEB, 1997).

Bireyselleştirilmiş Öğretim Planı (BÖP): Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarının amaçlarına ulaşılmasında gerekli özel öğretim planlarını içeren uygulama planıdır (Özaksoy ve Zihni, 2001:39).

Özel Eğitim Gerektiren Birey: Çeşitli nedenlerle, bireysel özellikleri ve eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından beklenen düzeyden anlamlı farklılık gösteren bireylerdir (MEB, 1997).

Kaynak Oda/ Destek Eğitim Odası: Eğitim kurumlarında, özel eğitim gerektiren öğrencilere ihtiyaç duyulan alanlarda destek eğitim hizmetleri verilmesi için düzenlenmiş ortamdır (MEB, 1997).

İKİNCİ BÖLÜM

ALANYAZIN TARAMASI VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1.Özel Eğitim

Eğitim kelimesinin birçok tanımlaması yapılmış olup, bu tanımlamaların ortak yanı, onun, davranış değiştirme, davranış oluşturma amaçlı etkinlikler bütünü olmasıdır (Başar, 1998).

Özel Eğitim, çoğunluktan farklı ve özel gereksinimli çocuklara sunulan, üstün özellikleri olanları yetenekleri doğrultusunda kapasitelerinin en üst düzeye çıkmasını sağlayan, yetersizliği engele dönüştürmeyi önleyen, engelli bireyi kendine yeterli hale getirerek kaynaşmasını ve bağımsız, üretici bireyler olmasını destekleyecek becerilerle donatan eğitimidir (Ataman, 2003).

Özel eğitim adı verilen uygulamanın üç temel unsuru bulunmaktadır. Bu unsurlar; Özel eğitim programları, özel olarak yetişmiş öğretmen ve diğer personel ve özel eğitim ortam ya da düzenlemeleridir (Eripek, 1998).

2916 Sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanununda, özel eğitimle ilgili esaslar şöyle belirlenmiştir:

- Özel eğitim, genel eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır.
- Her özel eğitime muhtaç çocuk, özür türü ve derecesine bakılmaksızın özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılır.
- Özel eğitime erken başlamak esastır.
- Özel eğitim hizmetleri, çocukların özür ve özellikleri dikkate alınarak, mümkün olduğu kadar çocuğun yakınına götürülecek biçimde planlanır.
- Durumları ve özellikleri uygun olan özel eğitime muhtaç çocukların, normal çocukların eğitimleri için açılmış olan okul ve eğitim kurumlarında normal akranları arasında eğitimmeleri için gerekli tedbirler alınır.
- Özel eğitime muhtaç çocukların genel mesleki eğitimleri ile rehabilitasyonlarının kesintisiz sürdürülmesi esastır.

- Özel eğitime muhtaç çocukların okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim, mesleki eğitim ve yaygın eğitim hizmetleri Bakanlıkça planlanır, ilgili kuruluşlarca yürütülür

31/05/2006 tarih ve 26184 sayılı resmi gazetede yayınlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde, özel eğitim; *özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri, bu bireylerin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ile akademik disiplin alanlarındaki yeterliliklerine dayalı olarak uygun ortamlarda sürdürülen eğitim* olarak tanımlanmaktadır.

Eğitim her birey için bir haktır. Bu durum İnsan Hakları Evrensel Bildirisinin 26. Maddesinde “Herkesin eğitim hakkı vardır.” biçiminde ifade edilmiştir. 1982 Anayasasının 42. maddesinde ise “Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz” hükmü yer almaktadır.

Bireyler, doğum öncesi, doğum sırası ve doğumdan sonra çeşitli nedenlerle, bedensel ve zihinsel olarak hasar görebilir ve engelli hale gelebilirler. Özne neden olan doğum öncesi nedenler arasında (Eripek, 1998);

- Genetik nedenler,
- Doğuştan getirilen nedenler,
- Hamilelik sırasında doktor tavsiyesi dışında ilaç kullanımı,
- Çevresel nedenler sayılabilir.

Doğum sırasında meydana gelen nedenler;

- Erken doğum,
- Oksijen yetmezliği gibi nedenlerdir.

Doğum sonrasında meydana gelen nedenler ise;

- Beden sağlığıyla ilgili nedenler,
- Eğitsel nedenler,
- Duygusal-toplumsal nedenlerdir.

Özel gereksinimli bireyler bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal özellikleri yönünden akranlarından farklı gereksinimleri olan bireylerdir. Her birey kendine özgü bedensel yapısı, yetenekleri ve duygusal yönleriyle diğerlerinden ayrılır. Bu ayrılık ve farklılıklar büyük boyutlu olduğu takdirde özel eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyulmaktadır (Kargın, 2004).

Bireysel özellikleri ve eğitim yetersizlikleri açısından yaşlılarından beklenen düzeyden anlamlı farklılık gösteren ve bu nedenle özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin; eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ve yöntemleri ile onların özür ve özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitime “özel eğitim” denir (MEB, 1997).

Özel eğitim, toplumun bir parçası olan özel eğitim ihtiyacı olan bireyleri yetiştirerek, onları üretken ve mutlu kılacak bir eğitimi öngörür.

Engellilerin özel eğitimi, engel durumlarına göre açılmış özel eğitim okullarında yapılmaktadır. Ancak, durumları uygun olan öğrencilerin normal okullarda akranlarıyla aynı sınıf ortamında eğitim almaları da söz konusudur.

Ülkemizde özel eğitim ihtiyacı olan bireylere yönelik olarak normal okullar ve özel özel eğitim kurumları dışında resmi okullar da bulunmaktadır. 2012-2013 öğretim yılında 1479 özel eğitim okulu/kurumu/sınıfında toplam 252.025 özel eğitim öğrencisi eğitim almıştır. MEB 2013 eğitim istatistiklerine göre özel eğitim verilen okullar ile öğrenci mevcutları tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Özel Eğitim Verilen Okullar ile Öğrenci Mevcutları

EĞİTİM KADEMESİ	OKUL/SINIF/ KURUM SAYISI	ÖĞRENCİ SAYISI
Özel Eğitim Bünyesinde Anasınıfları	122	1.006
İşitme Engelliler İlköğretim Kurumu (ilkokul+ortaokul)	90	3.577
Görme Engelliler İlköğretim Kurumu (ilkokul+ortaokul)	32	1.406
Ortopedik Engelliler İlköğretim Kurumu (ilkokul+ortaokul)	6	642
Hafif Düzeyde Zihinsel Engelliler İlköğretim Kurumu (ilkokul+ortaokul)	104	2.658
Özel Eğitim Uygulama Merkezi (1. Kademe+2. Kademe)	431	11.844
Uyum Güçlüğü Olanlar İlköğretim Kurumu (İlkokul+ortaokul)	2	68
Özel Özel Eğitim İlköğretim Kurumu (ilkokul+ortaokul)	176	1.742
Özel Eğitim Sınıfı (İlkokul+ortaokul)	-	25.477
Kaynaştırma Eğitimi (İlkokul+ortaokul)	-	147.048
Özel Eğitim Meslek Lisesi (Ortopedik Engelliler)	2	98
Özel Eğitim Meslek Lisesi (İşitme Engelliler)	19	2.149
Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (3. Kademe)	172	2.583
Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Görme Engelliler 3. Kademe)	2	8
Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi(Zihinsel Engelliler 3. Kademe)	103	6.096
Kaynaştırma Eğitimi(Ortaöğretim)	-	14.247
Bilim ve Sanat Merkezi	66	11.268
Özel Özel Eğitim Okulu(Yaygın Eğitim)	152	20.108
TOPLAM	1.479	252.025

Kaynak: MEB İstatistikleri (2013:36)

2.2.Özel Eğitimin Amaçları

Özel eğitim, Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin;

- Toplum içindeki rollerini gerçekleştiren, başkaları ile iyi ilişkiler kuran, iş birliği içinde çalışabilen, çevresine uyum sağlayabilen, üretici ve mutlu bir vatandaş olarak yetişmelerini,
- Toplum içinde bağımsız yaşamaları ve kendi kendilerine yeterli bir duruma gelmelerine yönelik temel yaşam becerilerini geliştirmelerini,
- Uygun eğitim programları ile özel yöntem, personel ve araç-gereç kullanarak; eğitim ihtiyaçları, yeterlilikleri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda üst öğrenime, iş ve meslek alanlarına ve hayata hazırlanmalarını amaçlar (MEB, 2006).

Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda özel eğitimin temel ilkeleri şunlardır (MEB 2006):

- Özel eğitim ihtiyacı olan tüm bireyler; eğitim ihtiyaçları, ilgi, yetenek ve yeterlilikleri doğrultusunda ve ölçüsünde özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılır.
- Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitimine erken yaşta başlanır.
- Özel eğitim hizmetleri, özel eğitim ihtiyacı olan bireyleri sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan planlanır ve yürütülür.
- Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin, eğitim performansları dikkate alınarak, amaç, içerik ve öğretim süreçlerinde ve değerlendirmede uyarlamalar yapılarak, akranları ile birlikte eğitilmelerine öncelik verilir.
- Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerinin kesintisiz sürdürülebilmesi için, rehabilitasyon hizmetlerini sağlayacak kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılır.
- Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin bireysel yeterlilikleri, tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri dikkate alınarak,

bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilir ve eğitim programları bireyselleştirilerek uygulanır.

- Ailelerin, özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif olarak katılımları ve eğitimleri sağlanır.
- Özel eğitim politikalarının geliştirilmesinde, üniversitelerin ilgili bölümleri ve özel eğitim ihtiyacı olan bireylere yönelik etkinlik gösteren sivil toplum kuruluşları ile iş birliği içinde çalışılır.
- Özel eğitim hizmetleri, özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin, toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanır.

2.3. Kaynaştırma Eğitimi

1900' lü yılların ortalarına kadar özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin özel eğitim sınıflarında eğitim görmeleri yaygın bir görüştü. Buradaki temel amaç, engellilerin akranlarıyla aynı okulda, benzer engel gurubundaki öğrencilerle bir sınıfta eğitim almalarıydı. Engelli öğrencilerin teneffüs saatlerinde ve çeşitli ders dışı eğitsel kollarda akranlarıyla birlikte kaynaştırılması hedeflenirdi. Ancak pek çok açıdan olumlu olarak görülen özel eğitim sınıflarının, uygulamada beklenen yararları sağlamamış hatta beraberinde pek çok problemi de beraberinde getirdiği gözlenmiştir. Ortak zamanda geçirilen sürelerin çocukları kaynaştırmadığı hatta ayırdığı gözlenmiştir (Kargın, 2004).

Kaynaştırma eğitimi, Amerika Birleşik Devletleri'nde 1975 yılında kabul edilen Tüm Engelliler İçin Eğitim Yasasında kabul edilmiştir. Bu yasal düzenlemeden sonra diğer ülkelerde de hızla benimsenmiştir. Ülkemizde de 1983 yılında yürürlüğe giren 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu ile kaynaştırma eğitimi mevzuatımıza girmiştir (Batu ve İftar, 2011).

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin özel okul ya da özel eğitim sınıflarında eğitilmesi anlayışı, dünyadaki gelişmelere paralel olarak ülkemizde de değişmeye başlamıştır. Akranlarıyla ayrı ortamlara eğitilen bireylerin sosyalleşmesinin güç olduğu ve bireyin topluma uyumun zorlaştığı düşünülmektedir (Çuhadar, 2006).

2916 sayılı Kanunu kaynaştırma eğitimiyle ilgili 4. maddesi şu şekildedir: “Durumları ve özellikleri uygun olan özel eğitime muhtaç çocukların, normal çocukların eğitimi için açılmış olan okul ve eğitim kurumlarında, normal akranları arasında eğitilmeleri için gerekli tedbirler alınır.”

23011 sayılı resmi gazetede yayımlanan 06/06/1997 tarih ve 576 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 12. Maddesinde "Özel eğitim gerektiren bireylerin eğitimleri, hazırlanan bireysel eğitim planları doğrultusunda akranları ile birlikte her tür ve kademedeki okul ve kurumlarda uygun yöntem ve teknikler kullanılarak sürdürülür.", 13. Maddesinde "Benzer yetersizlikleri olan akranları ile birlikte ayrı bir okul veya kurumda eğitim görmeleri gereken özel eğitim gerektiren öğrencilerin eğitimi, uygun kaynaştırma modelleri ile düzenlenerek, özel eğitim okul ve kurumlarında sürdürülür" hükümleri yer almıştır. Yine aynı KHK'nin 14. maddesinde özel eğitim desteğiyle ilgili olarak "Özel eğitim gerektiren bireylere, her tür ve kademedeki eğitim ortamlarında devam ettiği eğitim programlarının amaçlarını gerçekleştirmek üzere özel eğitim desteği verilir. Bu amaçla bireysel ve grupla eğitim imkanları sağlanır. Herhangi bir eğitim kurumuna devam edecek durumda olmayan zorunlu eğitim çağındaki özel eğitim gerektiren bireylere yetersizlikten etkilenme düzeyine bakılmaksızın temel yaşam becerilerini geliştirme ve öğrenme ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik eğitim programları uygulanır." şeklinde hüküm altına alınmıştır.

Ülkemizde, akranlarıyla zihinsel ve bedensel olarak benzer özellikler gösteren çocuklar genel eğitim kurumlarında normal sınıflarda eğitim görmektedirler. Kaynaştırma eğitimiyle, akranlarıyla farklı gelişim özellikleri gösteren ve farklı eğitim gereksinimleri olan öğrencilerde genel eğitim kurumlarındaki normal sınıflarda ve akranlarıyla birlikte eğitim almalarına imkan tanınır (Sucuoğlu ve Kargın, 2008).

31/05/2006 tarih ve 26184 sayılı resmi gazetede yayınlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde, kaynaştırma eğitimiyle ilgili olarak aşağıdaki hususlar belirtilmiştir;

MADDE 23 – Kaynaştırma yoluyla eğitim; özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak yetersizliği olmayan akranları ile birlikte resmî ve özel; okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamalarıdır.

Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamalarında aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

- Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, eğitimlerini öncelikle yetersizliği olmayan akranları ile birlikte aynı kurumda sürdürmeleri sağlanır.
- Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler kaynaştırma yoluyla eğitimlerini, yetersizliği olmayan akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı sürdürebilecekleri gibi özel eğitim

sınıflarında yarı zamanlı olarak da sürdürebilirler. Yarı zamanlı kaynaştırma uygulamaları, öğrencilerin bazı derslere yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte aynı sınıfta ya da ders dışı etkinliklere birlikte katılmaları yoluyla yapılır.

- Eğitim hizmetleri, bireylerin eğitim performansına ve öncelikli ihtiyaçlarına göre planlanır.
- Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrenciler, yetersizliği olmayan akranlarıyla aynı sınıfta eğitim görmeleri hâlinde kayıtlı buldukları okulda uygulanan eğitim programını; özel eğitim sınıflarında ise sınıfın türüne göre bu Yönetmeliğin 26 ncı ve 27 nci maddelerinde belirtilen eğitim programını takip ederler. Öğrencilerin takip ettikleri programlar temel alınarak eğitim performansı ve ihtiyaçları doğrultusunda BEP hazırlanır.
- Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulaması yapılan okul ve kurumlarda, bu Yönetmeliğin 73 üncü maddesinde yer alan hükümler doğrultusunda BEP geliştirme birimi oluşturulur.
- Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamaları yapılan okul ve kurumlarda öğrencinin yetersizliğine uygun fiziksel, sosyal, psikolojik ortam düzenlemeleri yapılır. Bu okul ve kurumlarda öğrenciye verilen eğitim hizmetlerinin etkin bir biçimde yürütülebilmesi amacıyla özel araç-gereç ile eğitim materyalleri sağlanır ve destek eğitim odası açılır.
- Kaynaştırma uygulamaları yapılan okul ve kurumlardaki personel, diğer öğrenciler ve onların aileleri özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin özellikleri hakkında okul idaresince yapılan planlama doğrultusunda RAM, BEP geliştirme birimindeki ilgili kişilerce bilgilendirilir.
- Okul ve kurumlarda, kaynaştırma yoluyla eğitim alacak bireylerin bir sınıfa en fazla iki birey olacak şekilde eşit olarak dağılımı sağlanır.
- Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden bireylerin bulunduğu sınıflarda sınıf mevcutları; okul öncesi eğitim kurumlarında özel eğitime ihtiyacı olan iki bireyin bulunduğu sınıflarda 10, bir bireyin bulunduğu sınıflarda 20 öğrenciyi geçmeyecek şekilde düzenlenir. Diğer kademelerdeki eğitim kurumlarında ise sınıf mevcutları; özel eğitime ihtiyacı olan iki bireyin bulunduğu sınıflarda 25, bir bireyin bulunduğu sınıflarda 35 öğrenciyi geçmeyecek şekilde düzenlenir.

- Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin destek eğitim hizmeti almaları için gerekli düzenlemeler yapılır. Bu doğrultuda destek eğitim hizmetleri, sınıf içi yardım şeklinde olabileceği gibi destek eğitim odalarında da verilebilir.
- Özel eğitim okul ve kurumlarına devam eden öğrencilerin kaynaştırma uygulamaları kapsamında, yetersizliği olmayan akranlarının devam ettiği okul ve kurumlarda bazı derslere ve sosyal etkinliklere katılması için gerekli tedbirler alınır.
- Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin yetersizlik türü, eğitim performansı ve ihtiyacına göre; araç-gereç, eğitim materyalleri, öğretim yöntem ve teknikleri ile ölçme ve değerlendirmede gerekli tedbirler alınarak düzenlemeler yapılır.
- Kaynaştırma uygulamaları ilköğretim programlarını uygulayan özel eğitim okul ve kurumlarında; yetersizliği olmayan öğrencilerin, yetersizliği olan öğrencilerle aynı sınıfta eğitim görmeleri yoluyla ya da yetersizliği olmayan öğrenciler için bu okul ve kurumların bünyesinde ayrı sınıf açılması şeklinde de uygulanabilir.
- Yetersizliği olmayan öğrenciler, istekleri doğrultusunda, çevrelerindeki özel eğitim okullarında açılacak sınıflara kayıt yaptırabilirler. Bu sınıfların mevcutları 5'i özel eğitime ihtiyacı olan birey olmak üzere okul öncesi eğitimde en fazla 14, ilköğretim ve ortaöğretimde 20, yaygın eğitimde 10 öğrenciden oluşur.

Kaynaştırma eğitimi ile ilgili hükümlerin, özel eğitimle ilgili yasalar ve yönetmelikler içerisinde yer alması, bu hükümlerinin sayısının ve ilgili içerik sayısının artmış olması, yeterli düzeyde olmasa da özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğilmesi hususunda önemli bir merhalenin kaydedildiğini göstermektedir (Batu ve İftar, 2011). Ancak; uygulamada gerekli destek hizmetleri, uzman personel, hizmet içi eğitim gibi unsurlarla desteklenmesi halinde daha başarılı sonuçlar alınacağı söylenebilir.

2.3.1. Kaynaştırma Eğitimine İhtiyacı Olan Bireyler

MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde, özel eğitime ihtiyacı olan birey'i, "çeşitli nedenlerle bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından beklenen düzeyden anlamlı farklılık gösteren birey" olarak tanımlamaktadır. Özel eğitimde esas olan, bireylerin akranlarıyla birlikte aynı eğitim ortamında eğitim görmeleridir. Bu, öğrencinin

durumuna göre, tam zamanlı olabileceği gibi akranlarıyla birlikte yarı zamanlı olarak da sürdürülebilir (MEB, 2010).

Özel eğitim ve Kaynaştırma eğitimi alacak bireyleri ve özür gruplarına göre aşağıdaki gibi sınıflandırmak mümkündür (MEB, 2010).

- **Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan birey:** Yaşına ve gelişim seviyesine uygun olmayan dikkat eksikliği, aşırı hareketlilik, hiperaktivite ve dürtüsellik belirtilerini en az iki ortamda ve altı ay süreyle gösteren, bu özellikleri yedi yaşından önce ortaya çıkan, özel eğitim ile destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireylerdir.
- **Dil ve konuşma güçlüğü olan birey:** Dili kullanma, konuşmayı edinme ve iletişimdeki güçlük nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireylerdir.
- **Duygusal ve davranış bozukluğu olan birey:** Yaşına uygun olmayan sosyal ve kültürel normlardan farklı duygusal tepki ve davranışlar göstermesi nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireylerdir.
- **Üstün yetenekli birey:** Zekâ, yaratıcılık, sanat, spor, liderlik kapasitesi veya özel akademik alanlarda akranlarına göre yüksek düzeyde performans gösteren bireylerdir.
- **Görme yetersizliği olan birey:** Görme gücünün kısmen ya da tamamen kaybından dolayı özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireylerdir.
- **Hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey:** Zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerinde hafif düzeydeki yetersizliği nedeniyle özel eğitim ile destek eğitim hizmetlerine sınırlı düzeyde ihtiyaç duyan bireylerdir.
- **İşitme yetersizliği olan birey:** İşitme duyarlılığının kısmen veya tamamen kaybından dolayı konuşmayı edinmede, dili kullanma ve iletişimde yaşadığı güçlükler nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireylerdir.
- **Orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan birey:** Zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerindeki sınırlılık nedeniyle temel akademik, günlük yaşam ve iş becerilerinin kazanılmasında özel eğitim ile destek eğitim hizmetlerine yoğun şekilde ihtiyaç duyan bireylerdir.
- **Ortopedik yetersizliği olan birey:** Hastalıklar, kazalar ve genetik problemlere bağlı olarak kas, iskelet ve eklemlerin işlevlerini yerine getirememesi sonucunda meydana

gelen hareket ile ilgili yetersizlikler nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireylerdir.

- **Otistik birey:** Sosyal etkileşim, sözel ve sözel olmayan iletişim, ilgi ve etkinliklerdeki sınırlılığı erken çocukluk döneminde ortaya çıkan ve bu özellikleri nedeniyle özel eğitim ile destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireylerdir.
- **Özel öğrenme güçlüğü olan birey:** Dili yazılı ya da sözlü anlamak ve kullanabilmek için gerekli olan bilgi alma süreçlerinin birinde veya birkaçında ortaya çıkan ve dinleme, konuşma, okuma, yazma, heceleme, dikkat yoğunlaştırma ya da matematiksel işlemleri yapma güçlüğü nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireylerdir.
- **Serebral palsili birey:** Doğum öncesi, doğum sırası veya doğum sonrasında meydana gelen beyin hasarının neden olduğu kas ve sinir sistemi bozukluklarına bağlı motor becerilerde yetersizliğinden dolayı özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireylerdir.
- **Süreçen hastalığı olan birey:** Sürekli ya da uzun süreli bakım ve tedavi gerektiren hastalığı nedeniyle özel eğitim ve destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan bireylerdir.
- **Zihinsel yetersizliği olan birey:** Zihinsel işlevler bakımından ortalamanın iki standart sapma altında farklılık gösteren, buna bağlı olarak kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerinde eksiklikleri ya da sınırlılıkları olan, bu özellikleri 18 yaşından önceki gelişim döneminde ortaya çıkan ve özel eğitim ile destek eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyan bireylerdir.

2.3.2.Kaynaştırma Türleri

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin, akranlarıyla birlikte en az kısıtlayıcı ortamında eğitim almaları önemlidir. En az kısıtlayıcı eğitim ortamı, öğrencinin ailesi ve arkadaşlarıyla en fazla birlikte olabileceği ve eğitim ihtiyaçların en iyi şekilde karşılanabileceği bir ortamı ifade eder (Özgür, 2011). Öğrencilerin alacakları eğitimin en az kısıtlayıcı olandan en fazla kısıtlayıcı olana doğru sıralanışı aşağıdaki şekilde verilmiştir (Batu ve İftar, 2011).

- Tam Zamanlı Kaynaştırma

- Kaynak Oda Destekli Kaynaştırma
- Yarı Zamanlı Kaynaştırma
- Özel Eğitim Sınıfı
- Gündüzlü Özel Eğitim Okulu
- Yatılı Özel Eğitim Okulu

2.3.2.1. Tam Zamanlı Kaynaştırma

Özel eğitim alan öğrencinin normal eğitim sınıfında, akranlarıyla birlikte sınıf öğretmeninden tam gün eğitim aldığı kaynaştırma türüdür. Tam zamanlı kaynaştırma öğrencisine yönelik özel eğitim destek hizmetleri, özel araç gereç ve eğitim materyalleri hazırlanır. Kaynaştırma uygulaması yapılan okullarda sınıf öğrenci mevcutlarına sınırlama getirilmiştir. Bu sınırlama; okul öncesi kurumlarda özel eğitime ihtiyacı olan iki bireyin bulunduğu sınıflarda 10, bir bireyin bulunduğu sınıflarda 20 öğrenciyi geçmeyecek şekilde düzenlenir. Diğer kademelerdeki eğitim kurumlarında ise sınıf mevcutları; özel eğitime ihtiyacı olan iki bireyin bulunduğu sınıflarda 25, bir bireyin bulunduğu sınıflarda 35 öğrenciyi geçmeyecek şekilde düzenlenir (MEB, 2006).

2.3.2.2. Kaynak Oda Destekli Kaynaştırma

Kaynak odası, özel eğitim için ayrılmış, özel eğitim araç-gereç ve materyallerin bulunduğu, öğretmenlerin bire bir veya az sayıda öğrenciyle eğitim yapması için düzenlenmiş ortamlardır. Bu kaynaştırma modelinde, öğrencinin kaydı normal eğitim sınıfındadır. Öğrencinin ihtiyaç duyduğu özel eğitim konusunda sınıfından ayrılarak, kaynak odasında özel eğitim öğretmeninden eğitim alması söz konusudur. Kaynak oda eğitiminde öğrencinin yetersizlik gösterdiği; okuma- yazma müzik, resim gibi alanlarda desteklenmesi hedeflenir (Yıkılmış, 2006).

Bu kaynaştırma modeli, öğrencinin kısa süreli olsa sınıfından ayrılması, kaynak odasındaki eğitimle normal sınıfındaki eğitimin amaçları ve yapılan etkinliklerin eşgüdümünün sağlanmasının çok zor olması, sınıf öğretmenlerince kaynak odasının sorunlu öğrencileri sınıf ortamından çıkarma fırsatı olarak görebilmeleri gibi nedenle eleştirilmektedir (Eripek, 2005).

Destek eğitim odasında eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır (MEB, 2006):

- Destek eğitim odaları, özel eğitim hizmetleri kurulunun önerisi doğrultusunda millî eğitim müdürlükleri tarafından açılır.
- Destek eğitim alacak öğrenci sayısına göre okulda veya kurumda birden fazla destek eğitim odası açılabilir.
- Destek eğitim odasında yürütülecek eğitim hizmetlerinin planlaması okul yönetimince yapılır.
- Destek eğitim odasında eğitim alacak öğrenciler, BEP geliştirme biriminin önerileri doğrultusunda rehberlik ve danışma hizmetleri yürütme komisyonunca belirlenir. Her öğrencinin ihtiyacı doğrultusunda ve azami ölçüde bu eğitimden yararlanması sağlanır.
- Öğrencinin destek eğitim odasında alacağı haftalık ders saati, haftalık toplam ders saatinin %40'ını aşmayacak şekilde planlanır.
- Destek eğitim odasında öğrencilerin eğitim performansları dikkate alınarak birebir eğitim yapılır. Ancak, gerektiğinde eğitim performansı bakımından aynı seviyede olan öğrencilerle grup eğitimi de yapılabilir.
- Destek eğitim odasında, öğrencilerin eğitim performansı ve ihtiyaçları, yetersizlik türüne uygun araç-gereç ve eğitim materyalleri bulunur.
- Destek eğitim odası açılan okullarda öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarına göre görme, işitme, zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri öncelikli olmak üzere, gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen, sınıf öğretmeni ve alan öğretmenleri görevlendirilir. Destek eğitim odasına öncelikle okulun öğretmenlerinden olmak üzere RAM'da görevli öğretmenler ya da diğer okul ve kurumlardaki öğretmenler görevlendirilir.
- Öğrencinin genel başarı değerlendirmesinde, destek eğitim odasında yapılan değerlendirme sonuçları da dikkate alınır.
- Destek eğitim odasında verilen destek eğitim hizmetleri okulun veya kurumun ders saatleri içinde yapılır.

- Destek eğitim odasının okul veya kurum içindeki yeri, öğrencilerin yetersizlik türü dikkate alınarak belirlenir.

2.3.2.3.Yarı Zamanlı Kaynaştırma

Yarı zamanlı kaynaştırma modelinde, öğrencinin kaydı özel eğitim sınıfındadır. Öğrencinin başarılı olabileceği derslerde normal eğitim sınıfına devam eder. Diğer zamanlarda özel eğitim sınıfında özel eğitim öğretmeninden eğitim alır. Yarı zamanlı kaynaştırma, akademik olarak özel eğitim sınıfından, sosyal olarak da normal eğitimi sınıfından yarar sağlamayı amaçlar. Bu uygulamanın en fazla yararı sosyal becerilerin gelişmesi ve yeni sosyal beceriler kazanılmasıdır (Özgür, 2011).

2.3.2.4.Özel Eğitim Sınıfı

Okul ve kurumlarda, durumları ayrı bir sınıfta eğitim görmeyi gerektiren öğrenciler için yetersizlik türü, eğitim performansları ve özelliklerine göre açılan sınıf olarak tanımlanır (MEB, 2006). Bu uygulamada, özel eğitim hizmeti alan öğrencinin kaydı, normal akranlarından ayrı olarak ayrı bir eğitim sınıfındadır.

Okul ve kurumlarda, uygulanacak eğitim programı temel alınarak iki tür özel eğitim sınıfı oluşturulur.

Bulunduğu okulun veya kurumun eğitim programını uygulayan özel eğitim sınıfları:

Bu özel eğitim sınıfında zorunlu öğrenim çağındaki bireylerden ilköğretim kurumları programlarını veya ortaöğretim kurumları programlarını takip edebilecek durumda olan bireyler için açılan özel eğitim sınıflarında, eğitim ve öğretim hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin aşağıdaki hususlar dikkate alınır (MEB, 2006):

- Özel eğitim sınıflarında aynı tür yetersizliği olan öğrenciler eğitim görür.
- Özel eğitim sınıflarında görme, işitme ve zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri görev yapar. Bu sınıflara, öğrencilerin yetersizlik türüne göre öğretmen görevlendirmesi yapılır.
- Görme ve işitme yetersizliği olan öğrenciler için açılan sınıflarda birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılır ve bu öğrencilerin 5 inci sınıftan itibaren akranlarıyla aynı sınıfta eğitim görmeleri sağlanır. 1-4'üncü sınıflarda dersler sınıf öğretmenleri tarafından okutulur. Ancak, yabancı dil ile din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin alan

öğretmenlerince okutulması esastır. Alan öğretmeni tarafından okutulan derslere sınıf öğretmeni de katılır.

- Zihinsel yetersizliği veya otizmi olan öğrenciler için açılan 1-4 ve 5-8 inci sınıflarda birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılır. 1-4 ve 5-8 inci sınıflarda dersler sınıf öğretmenleri tarafından okutulur. Ancak, özel yetenek gerektiren dersler ile din kültürü ve ahlak bilgisi ve yabancı dil derslerinin alan öğretmenleri tarafından okutulması esastır. Alan öğretmeni tarafından okutulan derslere sınıf öğretmeni de katılır.
- Bu sınıflardaki öğrenciler, buldukları okul veya kurumda uygulanan eğitim programını takip ederler. Bu program temel alınarak, öğrencilerin eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda BEP'leri hazırlanır.
- Özel eğitim sınıflarının mevcudu en fazla; okul öncesi eğitimde ve ilköğretimde 10, ortaöğretim ve yaygın eğitimde 15 öğrenciden oluşur. Ancak, otistik çocuklar için her tür ve kademede açılan özel eğitim sınıflarında ise sınıf mevcudu en fazla 4 öğrencidir.
- Özel eğitim sınıfını tamamlayan öğrencilere kayıtlı bulunduğu okulu veya kurumu tamamlayan yetersizliği olmayan diğer öğrencilere verilen belge verilir.
- Bu sınıflar ders, dinlenme, yemek ve diğer etkinlik saatleri bakımından okulda/kurumda uygulanan programa uyum sağlar.
- Sınıfların okul/kurum içindeki yeri, öğrencilerin yetersizlik türü dikkate alınarak belirlenir.
- Öğrencilerin akranlarıyla bir arada bulunduğu ders, yemek ve diğer etkinlik saatlerinde sosyal uyumlarına yönelik düzenlemeler yapılarak gerekli koruyucu tedbirler alınır.
- Okul ve kurumlarda özel eğitim sınıfına devam eden öğrencilerin, yetersizliği olmayan akranları ile alan dersleri ve sosyal etkinlikleri bir arada yapmalarını sağlamaya yönelik düzenlemeler yapılır.
- Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumları bünyesinde özel eğitim sınıfları açılabilir. Bu sınıflarda; okul veya kurumun eğitim programı, okulun fizikî şartları ve personel durumu, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin

yetersizliği ve gelişim özellikleri ile bireysel yeterlilikleri dikkate alınarak gerekli düzenlemeler yapılır.

Bulunduğu okulun veya kurumun eğitim programından farklı bir eğitim programı uygulayan özel eğitim sınıfları (MEB, 2006):

Zorunlu öğrenim çağındaki bireylerden ilköğretim veya ortaöğretim kurumları programlarını takip edemeyecek durumda olan bireyler için açılan özel eğitim sınıflarında eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesinde, aynı yetersizliği olan bireyler için açılan özel eğitim okul ve kurumlarının mevzuat hükümlerinin yanı sıra aşağıdaki hususlar da dikkate alınır (MEB, 2006):

- Özel eğitim sınıflarında aynı tür yetersizliği olan öğrenciler eğitim görür.
- Bu sınıflarda eğitim alan öğrenciler, yetersizlik türüne göre hazırlanan özel eğitim programını takip ederler. Öğrencilerin BEP'leri hazırlanırken takip ettikleri bu eğitim programı temel alınır.
- Açılan özel eğitim sınıflarında birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılır.
- Özel eğitim sınıflarında görme, işitme ve zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri görev yapar. Ancak, bu sınıflarda zihinsel engelliler sınıf öğretmenin görevlendirmesine öncelik verilir.
- Sınıfların mevcutları, takip edilen eğitim programının uygulandığı okul veya kurumlardaki mevcutlar dikkate alınarak oluşturulur.
- Dersler 1-4, 5-8 ve 9-12 nci sınıflarda sınıf öğretmenleri tarafından okutulur. Ancak, özel yetenek gerektiren dersler ve meslek dersleri ile din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin alan öğretmenleri tarafından okutulması esastır. Alan öğretmeni tarafından okutulan derslere sınıf öğretmeni de katılır.
- Özel eğitim sınıfını tamamlayan öğrencilere, takip ettikleri özel eğitim programını uygulayan özel eğitim okul veya kurumlarındaki programı tamamlayan öğrencilere verilen belge verilir.
- Bu sınıflarda ders, dinlenme, yemek ve diğer etkinlik saatlerinde okul veya kurumda uygulanan programa uyulur.

- Öğrencilerin akranlarıyla bir arada bulunduğu ders, yemek ve diğer etkinlik saatlerinde sosyal uyumlarına yönelik düzenlemeler yapılarak koruyucu tedbirler alınır.
- Okul ve kurumlarda özel eğitim sınıfına devam eden öğrencilerin, yetersizliği olmayan akranları ile bazı ders ve sosyal etkinlikleri bir arada yapmalarını sağlamaya yönelik düzenlemeler yapılır.
- Sınıfların okul içindeki yeri, öğrencilerin yetersizlik türü dikkate alınarak belirlenir.

2.3.2.5. Gündüzlü Özel Eğitim Okulu

Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencinin, kendi engel gurubundaki öğrencilerle aynı ortamda eğitim alması söz konusudur. Gerek duyulduğunda destek veya ek hizmet sağlanabilir (Özgür, 2011).

2.3.2.6. Yatılı Özel Eğitim Okulu

Özel eğitim hizmeti olan öğrencinin kaydı, kendi engel gurubunda bulunan öğrencilerle birlikte özel eğitim okulundadır. Öğrenciler okulunda yatılı olarak kalırlar. Bu kapsamdaki bireyler, “en fazla kısıtlayıcı alan” içerisindeyler.

2.4. Kaynaştırma Eğitiminin Faydaları

Kaynaştırma eğitiminde çeşitli taraflar bulunmaktadır. Bu taraflar: Özel gereksinimli öğrenciler, Özel gereksinimli olmayan öğrenciler, Sınıf öğretmenleri ve Özel gereksinimli çocukların aileleridir.

Kaynaştırma eğitiminden beklenen yararları, aktörler açısından faydaları şunlardır:

Özel gereksinimli öğrenciler açısından:

- Özel gereksinimli olmayan akranlarıyla birlikte yaşamayı ve arkadaşlık kurmayı öğrenirler.
- Diğer akranlarını gözleyerek yeni beceriler edinirler.
- Toplum içinde yaşamaya hazırlık olacak nitelikte gerçek yaşam deneyimleri kazanırlar.

Özel gereksinimli olmayan öğrenciler açısından:

- Özel gereksinimli bireyler hakkında daha gerçekçi bir bakış açısı elde ederler.
- Kendilerinden farklı olan bireyleri kabul etmeyi öğrenirler.
- Kendilerini başkalarının yerine koymayı ve onları anlamayı öğrenirler.
- Tüm zorluklara rağmen başarılı olan bireyleri tanıma fırsatını elde ederler.

Sınıf öğretmenleri açısından:

- Sınıf ortamını ve öğretim programını sınıflarındaki öğrencilerin gereksinimlerine göre düzenleme becerisi kazanırlar.
- Özel eğitim öğretmeni, rehber öğretmen gibi diğer personelle iletişim ve işbirliği kurma becerilerini geliştirirler.

Özel gereksinimli çocukların aileleri açısından:

- Normal gelişim gösteren çocuklar ile kendi çocuklarının pek çok yönden ortak özellikleri olduğunu fark ederler ve kendilerini toplumdan daha az soyutlanmış hissederler.
- Kendilerine önemli bir destek sağlayabilecek normal gelişim gösteren çocukların aileleriyle iletişimlerini geliştirirler.

Özel gereksinimli olmayan çocukların aileleri açısından:

Özel gereksinimli çocukların aileleriyle etkileşime girerek onlara katkı getirebilirler. Çocuklarına bireysel farklılıkları ve onlara saygı duymayı öğretme fırsatını elde ederler (Tohum, 2011)

2.5.BEP Nedir?

BEP, özel eğitime gereksinimi olan öğrencilerin, eğitsel ihtiyaçlarını karşılanması için, öğrencinin eğitiminden sorumlu olan öğretmen, okul yönetimi ve aile işbirliği içerisinde hazırlanan yazılı bir programdır (Özgür, 2011).

Özyürek (2010;34) BEP'i " Yetersizliği olan kişinin gereksinimlerine göre yapması gereken davranışları, alt basamaklarını nasıl ve kiminle yapacağını gösteren bir akış planı" olarak tanımlamaktadır.

01/05/2006 tarih ve 26184 sayılı resmi gazetede yayınlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinin 69 . Maddesi, BEP'i şu şekilde tanımlamaktadır. "BEP, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin gelişim özellikleri, eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda hedeflenen amaçlara yönelik hazırlanan ve bu bireylere verilecek destek eğitim hizmetlerini de içeren özel eğitim programıdır."

BEP, Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencinin farklı gelişim alanlarında yapabildiklerini dikkate alarak, kazandırılacak davranışların neler olduğu, bu davranışların nerede, nasıl, kimler tarafından, hangi yöntemlerle ve ne kadar sürede kazandırılacağını belirten, gerekli destek eğitim hizmetlerini içeren, içinde ailesinin de yer aldığı bir ekip tarafından hazırlanan yazılı bir programdır (Tohum, 2011).

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı;

- Eğitim planında yer alan yıllık amaçlar ve öğrencinin takip ettiği eğitim programı/ programları temel alınarak belirlenen kısa dönemli amaçlarını,
- Öğrencinin alacağı destek eğitim hizmetinin türü, süresi, sıklığı ve bu hizmetin kimler tarafından nasıl sağlanacağını,
- Öğretim ve değerlendirmede kullanılacak yöntem ve teknik, araç-gereç ve eğitim Materyallerini,
- Eğitim ortamına ilişkin düzenlemeleri,
- Davranış problemlerini önlemeye ya da azaltmaya yönelik tedbirler ile uygulanacak yöntem ve teknikleri,
- Öğrencinin kişisel bilgilerini içerir (MEB, 2006).

BEP'te

- Bireyin evde, okulda ve toplum içinde ne yaptığını,

- Bireyin istediği ya da gereksindiği Őeylerin neler olduğunu,
- Bireyin Şu anda neler yapabildiğini, öncelik sırasına konulmuŐ eğitsel gereksinimlerinin gerçekteŐtirilebilmesi amacıyla en çok bir yıllık uzun dönemli amaçlarını, uzun dönemli amaç, disiplin ve gelişim alanlarında bireyin bir dönemde ya da yıl sonunda ulaşması beklenen düzeyi ifade eder. Uzun dönemli amaçlar belirlenirken bireyin; geçmiş başarısı, var olan performans düzeyi, tercihleri, amaçların uygulanabilirliği, öğretime ayrılacak süreyi ve gereksinim duyduğu alanlardaki önceliklerini göz önünde bulundurulur.
- Bireyin ne tür bir destek hizmetine gereksinme duyduğunu,
- Birey için hangi koŐullarda ne tür ve nasıl düzenlemeler yapmak gerektiğini yazarak BEP hazırlanmış olur (Özaksoy ve Zihni, 2001:34).

2.5.1. BEP'in Önemi ve Esasları

Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler, akranlarında bulunan bilişsel, akademik, öz bakım ve sosyal beceriler yönünden farklılık arz ederler. Bu farklılıkları en aza indirmek için, içinde sınıf öğretmeni, okul idaresi, aile ve özel eğitim uzmanlarının bulunduğu bir birimce, öğrencinin mevcut özelliklerini dikkate alarak BEP planı hazırlanır ve uygulanır. BEP, yetersizliği olan öğrenci için özel eğitim ve destek hizmetlerinin planlanmasına ve uygulanabilmesine rehberlik eder (Özyürek, 2010).

Özel gereksinimli öğrencileri için BEP hazırlanmasında yasal bir zorunluluk olmakla birlikte BEP, bu öğrenciler için eğitim olanaklarından en üst düzeyde yararlanmayı ifade eder (Özgür, 2011).

Bireyselleştirilmiş eğitim programı, Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu ve BEP geliştirme biriminin iş birliğiyle hazırlanır (MEB, 2006).

Bireyselleştirilmiş eğitim programı, öğrenci için hedeflenen amaçların gerçekteŐme düzeyi doğrultusunda değerlendirilir. Birey için hazırlanacak yeni bireyselleştirilmiş eğitim programında ve bireyin yönlendirilmesinde BEP'e ilişkin değerlendirmeler esas alınır (MEB, 2006).

2.5.2.BEP’i Zorunlu Kılan Nedenler?

Her bireyin kendine özgü bir yapısı vardır. Normal eğitim sınıfında olan öğrenciler birbirlerinden çeşitli bedensel ve bilişsel yönden birbirlerinden farklılık gösterebilirler. Akranlarından farklı olarak özel eğitim ihtiyacı olan bireylerinde eğitime ihtiyacı vardır. Bu bireylere verilecek özel eğitimin bir plana bağlı olarak verilmesi gerekir. BEP’in hazırlanması ve uygulanması yasal bir zorunluluk olmakla birlikte. BEP, özel eğitim ihtiyacı olan bireylere en üst düzeyde yararlanabilecekleri bir eğitim fırsatı sunmaktır. Bu bireylerin ve ailelerinin talep edeceği en tabii haklarıdır.

1739 sayılı Milli Eğitim Kanununun Fırsat ve İmkan Eşitliği başlığı altındaki 8. Maddesi “Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkan eşitliği sağlanır.”, ”Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır.” hükmünü içermektedir. Bu bakımdan özel eğitime ihtiyacı olan bireylerde eğitim hakkından yararlanacaktır. Bu eğitim hakkını kullanırken de özel eğitim programları uygulanacak ve her özel eğitim alan her öğrenciye BEP hazırlanacak ve uygulanacaktır.

BEP uygulanması sonucunda elde edilecek kazanımlar sonucunda, özel eğitim alan bireyler de demokrasi kültürü içerisinde kendilerini yönetenleri ve politikaları seçebilme özgürlüğüne sahip olacaklardır (Özyürek, 2010).

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı;

- Zihinsel yetersizlik(hafifi, orta, ağır düzeyde),
- İşitme, görme ve ortopedik yetersizlik
- Dil ve konuşma yetersizliği,
- Özel öğrenme güçlüğü,
- Duyusal uyum ve ile sosyal uyum güçlüğü,
- Süregelen hastalık,
- Otistik,
- Motor becerilerinde yetersizliği olan bireylere yönelik olarak hazırlanır (Özgür, 2011).

2.5.3.BEP Geliştirme Birimi

Zorunlu öğrenim çağındaki özel eğitime ihtiyacı olan her birey için BEP hazırlanması yasal bir zorunluluktur. Bu planda öğrencinin mevcut durumu dikkate alınarak, yapabilecekleri ve

gereksinimleri doğrultusunda bir plan hazırlanması söz konusudur. Bu planın hazırlarken konuyla ilgili tüm taraflar, özel gereksinimli birey, aile, okul yönetimi, sınıf öğretmeni, özel eğitim öğretmeni ve ilişkili hizmet veren kişilerin işbirliği içerisinde olması gerekir.

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitimlerini sürdürdükleri okul ve kurumlarda eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda BEP'lerini hazırlamak amacıyla bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi oluşturulur (MEB, 2006).

BEP Geliştirme biriminde:

Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi, okul/kurum müdürü veya görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında;

- Bir gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen,
- Bir rehber öğretmen,
- Bir eğitim programları hazırlamakla görevlendirilen öğretmen,
- Öğrencinin sınıf öğretmeni,
- Öğrencinin dersini okutan ilgili alan öğretmenleri,
- Öğrencinin velisi,
- Öğrenci, olmak üzere bu kişilerden oluşur (MEB, 2006).

BEP Geliştirme Biriminin görev ve sorumlulukları şunlardır (MEB, 2006):

- BEP geliştirme birimi üyelerinden sınıf, alan, gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen, eğitim programlarını hazırlamakla görevlendirilen öğretmen ile rehber öğretmen, bu Yönetmeliğin ilgili hükümleri doğrultusunda görev tanımında yer alan BEP ile ilgili görevleri yürütürler.
- Bu birimde görev alan özel eğitim değerlendirme kurulu üyesi; öğrenci için belirlenen destek eğitim hizmetlerinin uygulanmasında rehberlik etme ve öğrencinin bireysel gelişiminin izlenmesinden sorumludur.

- Veli; BEP geliştirme sürecinde öğrencinin eğitim ihtiyaçlarına ilişkin görüş bildirmek ve öğrencinin eğitiminde etkililiği sağlamak amacıyla gerektiğinde araç-gereç ile eğitim materyali desteği sağlamaktan sorumludur.
- BEP geliştirme sürecinde eğitim ihtiyaçlarını belirtmek ve eğitimine ilişkin alınacak kararlarda görüş bildirmekten sorumludur.

BEP geliştirme birimi üyelerinin bu sorumluluklarının yanı sıra bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme biriminin görevleri şunlardır (MEB, 2006):

- Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim programlarının hazırlanması, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili çalışmaların koordinasyonunu sağlamak.
- Eğitimde etkililiği sağlamak amacıyla araç-gereç ve eğitim materyali geliştirilmesinde, sağlanmasında, kullanımında özel eğitim hizmetleri kurulu ve özel eğitim değerlendirme kurulu ile iş birliği yapmak.
- Öğrencinin tüm gelişim alanındaki özellikleri ile akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri ve eğitim ihtiyaçları doğrultusunda gerektiğinde BEP' inde değişiklik ve düzenlemeler yapılmasını ya da yeniden BEP hazırlanmasını sağlamak.
- Öğrenciler için hazırlanan eğitim planlarını değerlendirerek her yıl yenilemek.
- Eğitim ortamlarının düzenlenmesi konusunda okul/kurum yönetimine ve öğretmenlere önerilerde bulunmak.
- Öğrencilerin eğitimi konusunda yapılacak düzenleme ve alınacak tedbirlerle ilgili olarak rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonuyla iş birliği yapmak.
- Özel eğitim uygulama merkezleri (okulları) ve özel eğitim iş uygulama merkezlerinde (okullarında) öğrencilerin grup eğitimine hazırlanması amacıyla bire bir eğitim alacak öğrencileri belirlemek.

- Özel eğitim okul veya kurumlarında öğrenimlerini sürdüren öğrencilerden kaynaştırma yoluyla eğitim alması uygun olanları belirleyerek rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonunu bilgilendirmek.

BEP Geliştirme biriminin başkanlığını okul müdürü veya görevlendireceği bir müdür yardımcısı başkanlık eder. Birim başkanın görevleri şunlardır (MEB, 2006):

- Birimde görev alacak üyeleri belirleyerek BEP geliştirme birimini oluşturmak.
- Birimde gerektiğinde görev alacak üyelerin katılımını sağlamak.
- BEP' in geliştirilmesi, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesinde, öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda kurum içi yapılacak düzenlemelere ilişkin tedbir almak.
- BEP geliştirilmesi, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesinde ihtiyaç duyulan araç-gereç ve eğitim materyallerinin geliştirilmesi veya sağlanması için özel eğitim hizmetleri kurulu ile eş güdümlü çalışmak.

Gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmenin görevleri şunlardır (MEB, 2006):

- Özel eğitim hizmetleri kurulunun planlaması doğrultusunda, kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden bireylere sağlanacak destek eğitim hizmetleri ile evde eğitim alan ve bir sağlık kuruluşunda tedavi gören bireylerin eğitimlerini yürütmek.
- BEP ve ölçme değerlendirme araçlarının hazırlanmasında ve uygulanmasında BEP geliştirme birimi ile iş birliği yapmak.
- Sosyal kabul çalışmaları, eğitim ortamının düzenlenmesi, eğitim materyalleri, araç-gereçler, öğretim yöntem ve teknikleri gibi konularda öğretmenlere, okul/kurum yönetimine, bireye ve aileye rehberlik ve danışmanlık yapmak.
- Aile eğitimi çalışmalarını okul yönetimi, öğretmenler ve aileyle iş birliği yaparak planlamak ve yürütmek.

- Öğrencilerin eğitim performansları ve yetersizlik türünü dikkate alarak gerekli öğretim materyallerini hazırlamak ve/veya temin etmek.
- Öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla rehberlik ve danışma hizmetleri yürütme komisyonu, izleme ve yöneltme kurulu, BEP geliştirme birimi ve öğretmenlerle iş birliği yapmak.
- Öğrencilerin yetersizliklerinden dolayı kullandığı kişisel cihaz ve aletlerin bakımı ve kontrolüne ilişkin olarak öğretmenleri bilgilendirmek.
- Gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen ayrıca, özel eğitim hizmetleri kurulu ve/veya okul/kurum müdürü tarafından verilen görevleri de yapar.

Rehber öğretmen bulunduğu okul ve kurumdaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yanında aşağıdaki görevleri de yapar (MEB, 2006):

- Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin ailelerine yönelik aile eğitimi hizmetlerini planlamak, yürütmek ve gerektiğinde ilgili kişi, kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak.
- Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin bireysel gelişimini değerlendirmek üzere formlar hazırlanmasında BEP geliştirme birimiyle, öğretmenler ve ilgili personel ile iş birliği yapmak.
- Öğretmenler ve ailelerle iş birliği yaparak öğrenciler için bireysel gelişim raporu düzenlemek.
- Öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla rehberlik ve danışma hizmetleri yürütme komisyonu, BEP geliştirme birimi, izleme ve yöneltme kurulu ile öğretmenlerle iş birliği yapmak.

Eğitim programları ve öğretim alanında lisans düzeyinde eğitim alan ya da bu alanda yüksek lisans yapan ve özel eğitim kurumlarında eğitim programları hazırlamakla görevlendirilen öğretmenin görevleri şunlardır (MEB, 2006):

- BEP hazırlanmasında, uygulanmasında ve değerlendirilmesinde öğretmenler, aileler, öğrenciler ve diğer personel ile iş birliği yapmak.
- Eğitim programlarının amaçlarının gerçekleştirilmesinde etkililiği artırmak amacıyla, eğitim materyalleri ve araç-gereçlerinin hazırlanması, uygun öğretim yöntem ve tekniklerinin belirlenmesi, ölçme ve değerlendirme araçlarının geliştirilmesi konularında önerilerde bulunmak ve bunların gerçekleştirilmesinde okul veya kurum personeli ile iş birliği içinde çalışmak.
- Okul ve kurumda, eğitim programlarının uygulanması ve uygulamada ortaya çıkan sorunları tespit etmek, bu sorunlara ilişkin öneriler hazırlayarak kurum yönetimine iletmek.
- Aile eğitimi programlarının hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesinde okul rehberlik ve psikolojik danışma servisiyle iş birliği içinde çalışmak.
- Eğitim programında yer alan amaçların gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla, kurum içi ve kurum dışındaki etkinliklerin düzenlenmesinde, bunların planlanması ve uygulanmasında ilgili kişi, kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak.
- Seçmeli derslerin verimliliğini ve ihtiyaçlara uygunluğunu değerlendirerek, bu derslerin çeşitlendirilmesi konusunda okul yönetimine önerilerde bulunmak.

Sınıf ve alan öğretmenlerinin görevleri şunlardır (MEB, 2006):

- Bireyselleştirilmiş eğitim programları, gelişim ölçekleri ile ölçme ve değerlendirme araçlarının hazırlanmasında ve uygulanmasında BEP geliştirme birimi ile iş birliği yapmak.
- Bireyselleştirilmiş eğitim programlarını uygulamak ve değerlendirmek.
- Öğrencilerin eğitim performansları ve yetersizlik türünü dikkate alarak gerekli öğretim materyallerini hazırlamak ve/veya temin etmek.
- Okul ve kurumdaki aile eğitim çalışmalarına katılmak, sınıfındaki öğrencilerinin ailelerine yönelik aile eğitim çalışmalarını planlamak ve yürütmek.

- Öğrencilere destek eğitim hizmeti sağlanması ve eğitim performansları doğrultusunda başka bir okul veya kuruma yönlendirilmesinde, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu ve BEP geliştirme birimiyle iş birliği yapmak.
- Öğrencilerin yetersizliklerinden dolayı kullandığı kişisel cihaz ve aletlerin bakımı ve kontrolüne ilişkin tedbirler almak.
- Öğrencilerin eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda bire bir eğitim yapmak.

Ailenin görevleri şunlardır:

BEP planlarını hazırlanmasında ve uygulanmasında, özel eğitim hizmete alan bireyin ailesi “Anahtar” görevindedir. Aile çocuklarının güçlü yanlarını, gereksinimlerini ve eğitimi zenginleştirecek fikirler verebilirler (Özyürek, 2010). Aileler;

- BEP’in hazırlanmasında ve geliştirilmesinde gereksinimlerini bildirmek,
- Çocuğu ile ilgili hedeflerini ve planlarını belirtmek,
- BEP uygulanması sırasında çalışmalara etkin bir şekilde katılmak,
- Gerektiğinde araç ve gereç desteği sağlayabilirler (Özgür ,2011).

Özel gereksinimli öğrenci;

Özel gereksinim ihtiyacı olan öğrenci, BEP’in hazırlanması sırasında kendi ihtiyaçlarını ve taleplerini belirtir, BEP’in uygulanması sırasında çalışmalara etkin olarak katılır ve değerlendirme sonucunda ortaya çıkan önlem ve yöneltme kararlarında isteklerini dile getirir (Özgür, 2011).

2.5.4.BEP Hazırlama Aşamaları

Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler ya bebeklik döneminde ailece fark edilmekte ya da okul döneminde öğretmen tarafından fark edilerek Rehberlik Araştırma Merkezlerine (RAM) yönlendirilmektedir. RAM’daki tanılamayla BEP hazırlama çalışmaları başlatılmış olmaktadır.

Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencinin tespiti, sınıf öğretmeni, okul rehber öğretmeni, okul müdürü ve aile tarafından tespit edilerek, RAM Eğitsel Tanılama İsteği Formu hazırlanarak gönderilir.

Eğitsel Tanılama İsteği formunda; öğrencinin kimlik bilgileri, eğitsel değerlendirme isteği nedeni, fiziksel beceriler, öz bakım becerileri, bilişsel beceriler, iletişim ve sosyal beceriler ve öğrencinin yetersizliklerine ilişkin görüşler bulunur.

2.5.4.1.Eğitsel Tanılama ve Değerlendirme

06/06/1997 tarih ve 23011 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 5. maddesinde Tanılama şöyle ifade edilmektedir. “Her aşamadaki tanılamada, bireyin eğitsel performans düzeyi belirlenir, gelişim alanlarındaki özellikleri değerlendirilir ve bu değerlendirme sonuçları dikkate alınarak eğitim amaçları ve hizmetleri planlanır, en uygun eğitim ortamına yerleştirilmesine karar verilir. Tanılama, değerlendirme ve yerleştirme sürecinin her aşamasında ailenin de görüşü alınarak katılımı sağlanır.”

Eğitsel değerlendirme ve tanılama, Özel Eğitim Hizmetleri yönetmeliğinin 7. ve 8. maddelerinde düzenlenmiştir:

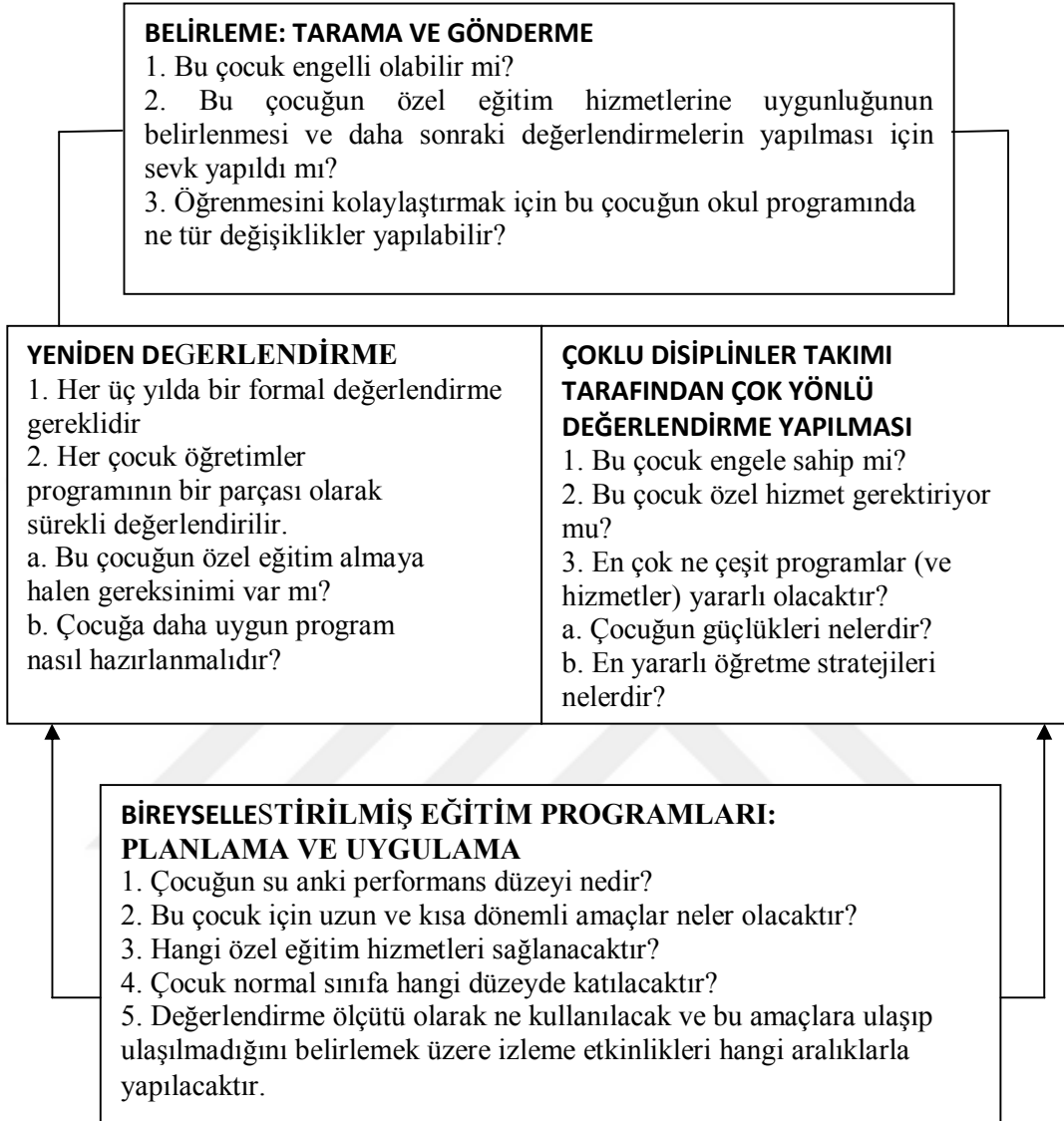
- Eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinde, eğitsel amaçla bireyin tüm gelişim alanındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri ile eğitim ihtiyaçları belirlenerek en az sınırlandırılmış eğitim ortamına ve özel eğitim hizmetine karar verilir.
- Bireyin eğitsel değerlendirme ve tanılması rehberlik ve araştırma merkezinde oluşturulan özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından nesnel, standart testler ve bireyin özelliklerine uygun ölçme araçlarıyla yapılır. “Tanılamada; bireyin özürlü sağlık kurulu raporu ile zihinsel, fiziksel, ruhsal, sosyal gelişim özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri, eğitim performansı, ihtiyacı, eğitim hizmetlerinden yararlanma süresi ve bireysel gelişim raporu dikkate alınır.”
- Eğitsel değerlendirme ve tanılama; eğitimin her tür ve kademesindeki geçişler ile bireylerin eğitim performansı ve eğitim ihtiyaçları dikkate alınarak veli ya da okulun/kurumun isteği üzerine gerektiğinde tekrarlanır.
- Eğitsel değerlendirme ve tanılama hizmetlerine ilişkin bilgi işlem hizmetleri, Bakanlıkça geliştirilen RAM Modülü üzerinden yapılır.

Eğitsel değerlendirme ve tanılamamanın ilkeleri şunlardır (MEB, 2006):

- Eğitsel değerlendirme ve tanılama erken yaşta yapılır.
- Eğitsel değerlendirme ve tanılama, bireyin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri ile eğitim ihtiyaçları birlikte değerlendirilerek yapılır.
- Eğitsel değerlendirme ve tanılama; fiziksel, sosyal ve psikolojik bakımdan birey için en uygun ortamda yapılır.
- Eğitsel değerlendirme ve tanılama, bireyin yetersizliğine göre birden fazla yöntem ve teknik ile uygun ölçme araçları kullanılarak yapılır.
- Eğitsel değerlendirme ve tanılama, bireyin eğitim ihtiyacı ve gelişimi dikkate alınarak gerektiğinde tekrarlanır.
- Eğitsel değerlendirme ve tanılamada, bireyin öğrenme ortamları ile yeterli ve yetersiz olduğu yönler birlikte değerlendirilir.
- Eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinde veli, okul ve uzmanlar iş birliği içinde çalışırlar.
- Eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinde ailenin ve gerektiğinde bireyin görüşü alınır

Sekil 2.1’de Eğitsel Değerlendirme / Program Döngüsü gösterilmektedir.

Şekil 2.1. Eğitsel Değerlendirme/Program Döngüsü

Kaynak: Fiscus ve Mandell, (2002:76)

2.5.4.2. Yönlendirme

Yönlendirme, özel eğitime ihtiyacı olan bireyin eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucuna göre en az sınırlandırılmış eğitim ortamı ve özel eğitim hizmetine karar verilerek eğitim planı ve özel eğitim değerlendirme kurul raporu hazırlanmasını içeren bir süreçtir. Özel özel eğitim okul ve kurumlarında eğitim ve/veya destek eğitim hizmeti alacak bireyler, eğitim planı ve özel eğitim değerlendirme kurul raporu ile okul ve kurumlara doğrudan başvurabilir. Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca; destek eğitim alması uygun görülen bireyler için gerektiğinde bir yıllık sürenin altında da destek eğitime yönlendirme kararı alınabilir (MEB, 2006).

2.5.4.3.Yerleştirme

Özel eğitim hizmetleri kurulu, özel eğitim değerlendirme kurul raporu doğrultusunda özel eğitime ihtiyacı olan bireyi uygun resmî okul veya kuruma yerleştirir. Bu kurul, Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunun yönlendirme raporu ve velinin isteği doğrultusunda özel okullarda öğrenimlerini sürdüren öğrencinin, bulunduğu okulda kaynaştırma yoluyla eğitime devam etmesi için de karar alabilir. Bireylerin uygun eğitim ortamına yerleştirilmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır (MEB, 2006):

- Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin öncelikle yetersizliği olmayan akranlarının devam ettiği sınıf olmak üzere, özel eğitim sınıfı, gündüzlü özel eğitim okulu/kurumu, yatılı özel eğitim okulu/kurumu gibi en az sınırlandırılmış ortamdaki en çok sınırlandırılmış ortamda eğitimlerini sürdürmelerini sağlayacak şekilde yerleştirilmelerine dikkat edilir.
- Yerleştirme, bireylerin yetersizlik türü ve derecesi, tüm gelişim ve akademik disiplin alanlarındaki performansı, eğitim ihtiyaçları ile ilgi ve istekleri doğrultusunda yapılır.
- Yerleştirmede, bireyin yerleştirileceği okulun veya kurumun personel durumu, öğrenci mevcudu ve eğitim ortamı göz önünde bulundurulur.
- Yerleştirme kararında velinin yazılı görüşü dikkate alınır.
- Birey, ikamet adresine göre mümkün olan en yakın okul veya kuruma yerleştirilir.
- Yerleştirme kararına; bireyin velisi karar tarihinden itibaren, yerleştirme kararı verilen okul veya kurumdaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu ise kayıt tarihinden itibaren 70 iş günü içinde itiraz edebilir.
- Eğitimin her aşamasında, bireyin gelişimi ve eğitim performansı doğrultusunda durumuna uygun yeni bir okula veya kuruma yerleştirmesi kararı alınır.

2.5.4.4. İzleme

Özel eğitim hizmetlerinin planlanması ve eğitimde sürekliliğin sağlanması amacıyla erken çocukluk döneminden itibaren eğitimin her kademesinde özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin gelişimlerinin izlenmesi esastır.

Bireylerin gelişimlerinin izlenmesi; önerilen özel eğitim hizmetlerinin uygunluğunun ve BEP'lerinde yer alan amaçların gerçekleşme düzeyi bakımından değerlendirilerek her yıl eğitim planlarının yenilenmesi yoluyla yürütülür.

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin gelişimlerinin izlenmesine yönelik faaliyetler; özel eğitim hizmetleri kurulu, rehberlik ve araştırma merkezleri, okullar, kurumlar ve ailenin iş birliğiyle yürütülür (MEB, 2006).

2.5.5. BEP Hazırlama ve Uygulama

Rehberlik Araştırma Merkezince, birey için zihinsel, görme ve işitme alanlarından birinde yetersizliği tespit edilen öğrenci için yöneltme öneri formu düzenlenir. Bu formda öğrencinin devam edeceği eğitim ortamıyla ilgili karar da verilir.

Özel eğitim hizmetlerine uygunluğu kararı verilen öğrenci için bir sonraki adım BEP'in planlanması için yapılan değerlendirme çalışmaları olacaktır. Bu değerlendirmede öğrencinin mevcut durumunun ne olduğu, öğrencinin ev, okul ve toplumsal ortamda ihtiyaç duyduğu gereksinimlerin neler olduğu araştırılır. Bu araştırmayı başta öğretmen ve ana baba gibi ilgili taraflar yapar. Görüşme, gözlem ve ölçü araçlarının uygulanmasında toplanan bilgiler doğrultusunda BEP geliştirme birimince BEP planı hazırlanır. BEP planı hazırlanırken öğrenciyle ilgili aşağıdaki bilgiler olmalıdır:

- Yapabildikleri,
- Güçlü yanları,
- Eğitimi zenginleştirmek için ana baba ve öğretmen görüşleri,
- Yakın zamanda yapılan eğitsel değerlendirme sonuçları (Akyürek, 2010).

BEP'in hazırlanabilmesi ve uygulanabilmesi için aşağıdaki sürecin izlenmesi gerekir:

- Öğrencinin gereksinimlerini belirlemek,
- Amaçları belirlemek,

- Öğretim yöntemlerini seçmek,
- Öğretim materyallerini seçmek,
- Değerlendirme araçlarını hazırlamaktır (Özgür, 2011).

2.5.5.1. Öğrenci Gereksinimlerini Belirleme

Öğrencinin bulunduğu sınıftaki bulunması gereken davranışlarla ile mevcut durumda bulunan davranışlar arasındaki fark, öğrenci gereksinimlerini ifade eder (Akyürek,2010).

Öğrencinin akranlarında bulunan iletişim, sosyal ve akademik davranış alanları ile öğrencinin bu alanlarda gösterdiği davranış farkları öğrencinin gereksinimlerini ifade eder. Bu alandaki gereksinimlerini belirlerken, öğrenci anne babasının ve öğretmenlerin gözlemlerinden ve düşüncelerinden faydalanmak gerekir.

2.5.5.2.Amaçları Belirleme

Özel gereksinimli öğrenci için öncelikle, bulunduğu sınıfa uygulanan ders programlarının genişletilmesi gerekebilir. İlkokul 1. sınıf öğrencilerine uygulanan okuma -yazma, matematik, hayat bilgisi, görsel sanatlar müzik ve beden eğitimi derslerin kazanımlarının yanı sıra öğrenci için gereksinim olan;

işlevsel yaşam becerileri(günlük yaşam, okul yaşamı, toplumsal yaşam ve iş yaşamı gibi gerekli işlevsel beceriler),

İşlevsel Akademik Beceriler (Para kullanımı, tarihi ve saati söyleme vb. beceriler),

Sosyal hayatta gerekli olan temel beceriler (Sosyal, iletişim ve devinsel vb. beceriler) de planlanarak programın içerisine yerleştirilmesi gerekir (Batu ve İftar, 2011).

2.5.5.3. Öğretim Yöntemlerini Seçme

Özel gereksinimli öğrenciler için hazırlanan BEP’te cevaplanması gereken iki soru vardır. Bunlardan birincisi “Ne öğretilecek” ikinci soru ise “Nasıl öğretilecek” sorulardır.

BEP hazırlanırken, öğretim programlarının öğrenciye özel olarak tekrar planlanması sürecinde, öğrenci için ihtiyaç olan işlevsel yaşam, akademik ve sosyal hayatta gerekli olan temel becerilerin kapsamı, sırası ve hangi davranış ve becerilerin öğretileceğine karar verilmesi gerekir.

Normal eğitim sınıfında bulunan ve özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler için, sınıfın tümü için geçerli olan öğretim amaçlarının yanında ek öğretim amaçları da almak söz konusudur.

BEP planı hazırlanan ve uygulanan öğrencilere yönelik olarak, normal eğitim programının basitleştirilerek, öğrenci düzeyine indirgenmesi ve kazanımların bu şekilde verilmesi gerekir. Bu, diğer öğrenciler için söz konusu amaçların daha basitleri belirlenebileceği gibi BEP planı hazırlanan öğrenci için daha az sayıda konu ya da beceri belirlenebilir (Batu ve İftar, 2011).

2.5.5.4. Öğretim Materyallerini Seçme

BEP planında belirlenen amaçlara ulaşmak için, bu amaçlara uygun eğitim materyallerini de kullanmak gerekir. Haritalar, maketler, oyuncaklar, cetveller, boyalar, renkli tebeşirler, alıştırma kitapları materyal olarak kullanılabilir. Bu materyalleri seçerken üzerinde çalışılan konuya ve öğrencinin gelişimsel düzeyine uygun olmasına dikkat edilmelidir (Sucuoğlu, 2006).

2.5.5.5. Bireyselleştirilmiş Öğretim Programı (BÖP) Hazırlama

Özel eğitim gereksinimi olan öğrenci için BEP Geliştirme Birimi tarafından hazırlanan BEP, uygulanması için öğretmene verilir. Öğretmen BEP'i uygulamak üzere Bireyselleştirilmiş Öğretim Planını(BÖP) hazırlar.

BÖP, BEP'in amaçlarına ulaşılmasında gerekli özel öğretim planlarını içeren uygulama planıdır. BÖP, uzun dönemli amaçlara ulaşmak için konulan kısa dönemli amaçları, ayrıntılı değerlendirmeyi, öğretimin planlanmasını ve BÖP' ün değerlendirmesini içerir (Özaksoy ve Zihni, 2001).

BEP, özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciye, BEP uygulayıcılarının ne, nerede ve nasıl çalışılacağına genel hatlarıyla yol haritasını gösterir. BÖP, BEP'te planlanan kısa süreli amaçların nasıl gerçekleştirileceğinin uygulamaya aktarılmasıdır. BÖP genellikle günlük, haftalık ve aylık olarak geliştirilebilir (Akyürek, 2011).

2.5.5.6. BEP'in İzlenmesi ve Değerlendirilmesi

BEP uygulayan öğretmen ve aileden bilginin toplanması ve bu bilginin düzenli aralıklarla belirlenmiş olan amaçlarla karşılaştırılması için izleme yapılmalıdır. İzleme sayesinde BEP'i uygulamakla yükümlü olan öğretmene, kullandıkları yöntemlerde gerekli değişiklikler yapmaları için sistematik olarak veri sağlanır ve ekibe BEP'in uygulanmasını, planlanmış programın etkinliğini ve uygunluğunu değerlendirmede kullanılacak veriler sağlanır (Özaksoy ve Zihni, 2001).

BEP, yılda bir kez gözden geçirilir. BEP planının gözden geçirilmesi sırasında öğrencinin planlanan hedeflere ulaşip ulaşmadı değerlendirilir. BEP Geliştirme Birimi tarafından yapılan bu değerlendirme sırasında öğrencinin;

- BEP' te planlanan yıllık hedeflerde ilerleme sağlayamazsa,
- Öğrencinin yeniden değerlendirilmesinde yeni bilgiler elde edilirse, BEP yeniden yazılmalıdır (Özyürek, 2010).

2.6. İlgili Araştırmalar

1997 yılında yayımlanarak yürürlüğe giren 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 4. Maddesinin f fıkrası: "Özel eğitim gerektiren bireyler için bireyselleştirilmiş eğitim plânı geliştirilmesi ve eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması esastır." Hükmünü içermektedir. Bu bakımdan özel eğitime ihtiyaç duyan bireylere BEP planı hazırlamak ve uygulamak yasal bir zorunluluktur. Ancak. Bu yasal zorunluluğa rağmen BEP planlarının hazırlanmasında ve uygulanmasında çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu bölümde, BEP planlarının hazırlama ve uygulamalarda karşılaşılan güçlükler konusunda yapılan araştırmalar incelenmiştir.

Avcıoğlu (2011), Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı'nın öğrenilmesi, hazırlanması ve uygulamasına ilişkin zihin engelliler sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yaptığı araştırmada 12 zihin engelliler sınıf öğretmeniyle görüşmüştür. Araştırma sonucunda zihinsel engelliler sınıf öğretmenlerinin BEP hazırlarken öğrencilerin aileleriyle oldukça az görüştükları ailelerin ve öğrencilerin görüşlerinden yeterince yararlanmadıkları, BEP'te yer alması gereken kısımlar ve BEP'te belirlenen hedef davranışlara ulaşıp ulaşılmadığının değerlendirilmesi konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıkları, zihin engelliler sınıf öğretmenlerinin BEP' i öğrenme

yaşantuların da farklı olduğu, BEP’i hazırlama ve uygulamada da sorunlar yaşadıkları araştırma sonucunda elde edilen bulguları arasındadır.

İmrak (2009) öğretmen ve ebeveynlerin, okulöncesi dönemde kaynaştırma eğitimine ilişkin tutumlarını araştırmıştır. Araştırma, 20 ilköğretim okulu ile 14 bağımsız anaokulunda görev yapan toplam 89 okulöncesi öğretmeni çocuğu anasınıfına devam eden 281 ebeveyn ve kaynaştırma eğitimine devam eden dört sınıfta bulunan 4 özel gereksinimli çocuk ile bu çocukların sınıflarında yer alan 72 normal gelişim gösteren çocukla yapılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin tutumları ile kaynaştırma konusunda eğitim alma, sınıfında yardımcı personel bulunma durumları ve kaynaştırma tecrübesi ile aralarında anlamlı ilişki bulunmuştur.

Çuhadar (2006)’ ın İlköğretim Okulu 1-5. Sınıflarda Kaynaştırma Eğitimine Tabi Olan Öğrenciler İçin BEP’in Hazırlanması, Uygulanması, İzlenmesi ve Değerlendirilmesi ile İlgili Olarak Sınıf Öğretmenleri ve Yöneticilerin Görüşlerinin Belirlenmesi konulu araştırmasına 94 sınıf öğretmeni, 21 okul yöneticisi katılmıştır. Araştırma sonucunda; Yönetici ve öğretmenlerin, BEP ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıkları, BEP hazırlanması sürecinde, öğrencinin ailesinin okula gereksinimlerini tam olarak iletmediği ve kaynaştırma eğitimi ile ilgili okulda fiziksel ortamların uygun olmadığına vurgu yapılmıştır.

Okta (2008), kaynaştırma programı uygulanan 17 farklı ilköğretim kurumuna devam eden 24 işitme engelli öğrenciler ve öğretmenleri üzerinde araştırma yapmıştır. Araştırma sonucunda; okulların çoğunda öğrenciler için BEP geliştirme birimi oluşturulmadığı, öğrencilere okul içinde destek hizmeti sağlanmadığı belirlenmiştir.

Yıkılımış ve Pınar (2004), İlköğretim Okulu Müdürlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi konula araştırmalarında, 7 ilköğretim okulu müdürüyle görüşme yapmışlardır. Araştırma sonucunda, ilköğretim okulu müdürlerinin kaynaştırma eğitimi konusunda yeterli düzeyde bilgi olmadıkları ve kaynaştırmaya karşı olumsuz tutuma sahip oldukları sonucuna varılmıştır.

Cankaya ve Korkmaz (2010)’ ın I. kademe ki 200 sınıf öğretmen üzerinde yaptığı “İlköğretim I. Kademe de Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” konulu araştırmalarında; Kaynaştırma eğitiminde öğretmenlerin karşılaştıkları ön önemli sorunlar arasında sınıfların kalabalık olması, sınıflarda birden fazla kaynaştırma öğrencisinin olması ve eğitimsel materyallerin yetersiz olması gelmektedir.

Kuyumcu (2011)' nun, BEP Geliştirilmesi ve Uygulanması Sürecinde Öğretmenlerin Yaşadıkları Sorunlar ve Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri konulu araştırmasını 10 sınıf öğretmeni ve 5 rehber öğretmen üzerinde yapmıştır. Araştırma sonucunda, sınıf ve rehber öğretmenlerinin, öğrencinin performansını değerlendirmede, amaç yazımında, ailelerle birlikte çalışmada, amaçların değerlendirilmesinde ve öğrencinin sınıfa kabulünde sorunlar yaşandığı belirlenmiştir.

Ünal (2010) öğretmenlerin, normal gelişim gösteren öğrencilerin ve engelli öğrenci velilerinin kaynaştırmaya yönelik tutumlarını belirlemeye yönelik çalışmasına, hafif ve orta düzeyde zihinsel engellilerin kaynaştırıldığı okullarda, kaynaştırmanın uygulandığı sınıfta görev yapan 80 sınıf öğretmeni, bu öğretmenlerin sınıflarında kaynaştırma öğrencisi bulunan 100 veli, bu sınıflarda eğitim toplam 2427 normal gelişim gösteren öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucunda; öğretmenlerin kaynaştırma ve özel eğitim konusunda bilgilerinin eksik olduğu, yeterli deneyimlerinin olmadığı, kaynaştırma eğitimine yeterli zaman ayıramadıkları, Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı'nı tam olarak uygulamadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Tas (2011), Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitiminde Eğitim Teknolojileri Kullanım Durumları konulu araştırmasında 270 sınıf öğretmenin görüşüne başvurmuştur. Araştırma sonucunda, sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi ile ilgili bilgi eksiklerinin olduğunu, fiziksel ve donanımsal ortam yetersizliği ile sınıfların kalabalık olmasının eğitim teknolojileri kullanımında engel oluşturduğu ve her kaynaştırma öğrencisinin yetersizliğine uygun eğitim teknolojilerinin kullanılmadığı sonucuna varılmıştır.

Karaer (2010), 26 ilköğretim okulunda görev yapan 85 okul yöneticisi, 499 sınıf ve 10 Psikolojik Danışma ve Rehberlik öğretmen üzerinde, İlköğretim okullarındaki yönetici, sınıf ve psikolojik danışma ve rehber öğretmenlerin kaynaştırma aday özel gereksinimli öğrencileri tanıma ve yönlendirme yeterliliklerinin incelenmesi araştırmasını yapmıştır. Araştırma sonucunda; Okul yöneticilerinin, sınıf ve psikolojik danışman ve rehberlik öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrenciyi tanımada zorluk çektikleri ve bu öğrencilerle ilgili aldıkları eğitim ve bilgi konusunda kendilerini yetersiz buldukları bulgusuna ulaşılmıştır, özel gereksinimli öğrencilerin öncelikle yönetsel bir sorun olarak ele alınması ve okul yöneticilerinin, sınıf ve psikolojik danışman ve rehberlik öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrenciler ve kaynaştırma eğitimi konusunda ciddi bir eğitimden geçirilmeleri önerilmiştir.

Sucuğlu ve Kargın (2008)' ın Kaynaştırma Uygulamaları adlı kitabında, kaynaştırma eğitimi önündeki engelleri; olumsuz öğretmen tutumları, uygun personel ve destek servislerinin olmaması, genel ve özel eğitimin farklı algılanışı ve fiziksel çevrenin yetersizliği olarak belirtmişlerdir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, katılımcıların özellikleri, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesine yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bireyselleştirilmiş eğitim programlarının uygulanması sırasında, ilköğretim okulu yöneticilerinin karşılaştıkları sorunları belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması bir ya da birkaç olayın/olgunun, sınırları belirlenmiş bir alan içerisinde derinlemesine incelenmesi olarak tanımlanmaktadır (Cresswell, 2007; Yin, 2011).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2012-2013 yılı içerisinde Gaziantep'te görev yapan ve maksimum çeşitlilik örnekleme yoluyla belirlenen on iki (12) ilköğretim okulu müdürü oluşturmaktadır. Maksimum çeşitlilik örnekleme, çeşitliliği en üst düzeyde yansıtacak belirli kriterlere dayalı olarak katılımcıların belirlenmesi esas alan bir yaklaşımdır. Belirlenen kriterler araştırma sürecinde yer alan katılımcıların farklı bakış açılarını diğer örnekleme yöntemlerine göre daha net bir şekilde yansıtabilmektedir (Cresswell, 2007: 126). Bu çalışmada katılımcılar belirlenirken, okul müdürlerinin yöneticilikte geçen hizmet süreleri dikkate alınmıştır. Bu kriterin esas alınmasının temel nedeni, okul yöneticiliğinde geçirilen hizmet sürelerinin bireyselleştirilmiş eğitim programlarının uygulanmasında karşılaşılan sorunlara ilişkin daha geniş bir bakış açısı sunabileceği düşüncesidir. Bu bağlamda Gaziantep ili merkez ilçeleri olan Şahinbey ve Şehitkâmil'de yirmi okul seçilmiş, yöneticileriyle temas kurularak konuyla ilgili olarak bilgilendirme yapılmıştır. Bu aşamadan sonra araştırmaya ilişkin daha detaylı bir bilgilendirmeyi yüz yüze gerçekleştirmek amacıyla yirmi okul yöneticisinden randevu talep edilmiş, ancak on beş (15) okul yöneticisinden randevu alınabilmiştir. Gerçekleştirilen ilk görüşmelerden sonra üç okul yöneticisi araştırma katılımlarıyla destek verme noktasında isteksiz davranmışlardır. Sonuç olarak geriye kalan on iki (12) okul yöneticisiyle araştırmaya devam etme kararı alınmıştır. Tablo 2, katılımcıların okul yöneticiliğinde geçen hizmet sürelerini ve çalıştıkları kurumların özelliklerini içermektedir.

Tablo 2

Katılımcıların Hizmet Süreleri ve Çalıştıkları Kurumların Özellikleri

Özellikler	Katılımcıların Kodları												
	K1*	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10	K11	K12	
Katılımcıların Özellikleri	Hizmet Süresi (Yıl)	10	6	15	10	25	16	9	5	16	10	13	10
	Özel Eğitim Kursuna Katılımı	Yok	Yok	Yok	Var	Var	Var	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
	Rehber Öğretmen Normu/Mevcudu	4/1**	3/1	2/1	3/-	1/-	5/2	3/1	1/-	3/1	2/1	4/2	4/1
Okulun Özellikleri	Özel Eğitim İhtiyacı Olan Öğrenci Sayısı	10	22	12	9	4	32	6	2	6	12	29	8
	Özel Eğitim Öğretmeni	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Var	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
	Kaynak Odası	Var	Yok	Yok	Yok	Yok	Var	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
	BEP Geliştirme Birimi	Var	Yok	Var	Yok	Yok	Var	Yok	Var	Yok	Var	Yok	Var

*Birinci Katılımcı

**Rehber öğretmen norm kadro sayısı 4, mevcut rehber öğretmen sayısı 1

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmadan elde edilen veriler, yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Görüşme formu hazırlanırken, bir özel eğitim öğretmeni, bir rehber öğretmen, bir Türkçe öğretmeni, bir okul müdürü ve bir öğretim üyesi ile görüşmeler gerçekleştirilmiş ve konu ile ilgili alanyazın incelemesi yapılmıştır. Bu görüşmelerden ve alanyazın incelemesinden elde edilen veriler ışığında taslak bir görüşme formu hazırlanmış ve form, rehberlik ve psikolojik danışmanlık alanından bir, eğitim yönetimi ve denetimi alanından da bir olmak üzere iki öğretim üyesinin görüşleri alındıktan sonra nihai şeklini almıştır. Görüşmelere başlamadan önce katılımcılara görüşme formu (EK-2) e-posta yoluyla gönderilmiş ve sürece ilişkin bilgilendirilmeleri sağlanmıştır. Bu aşamada araştırmacı işitsel kayıt sistemi kullanılacağını, bu kayıtların daha sonra deşifre edileceğini ve deşifre edilen metinlerin analizi ile araştırmanın verilerinin elde edileceğini katılımcılara açıklamıştır. Gerçekleştirilen bu süreç, araştırmacıyla katılımcılar arasındaki güvenin tesis edilmesinde önemli bir etken olmuştur.

3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmaya ilişkin veriler, yüz yüze görüşmeler yoluyla, 2013 yılının Mart, Nisan ve Mayıs ayları içerisinde katılımcıların kendileri için en uygun olan gün ve saatlerde kendi kurumlarında gerçekleştirilmiş ve araştırmacı tarafından yürütülmüştür. Ses kayıt cihazı yardımıyla kayıt altına alınan görüşmeler önce metin haline getirilmiş, her bir katılımcıya kimliklerini korumak amacıyla bir kod (K1-birinci katılımcı) verilmiş ve daha sonra metinlerden takip edilerek görüşme kayıtları yeniden dinlenmiştir. Bundan sonraki aşamada görüşmelerin transkriptleri dikkatle incelenerek

içerik analizi gerçekleştirilmiş ve akabinde araştırma çerçevesini oluşturan kodlar belirlenmiştir (Boyatzis, 1998). Elde edilen verilerin geçerlik-güvenirlik çalışmaları; katılımcı teyidi, eş uzman incelemesi ve çoklu kodlayıcı süreçleri yoluyla sağlanmıştır (Cresswell, 2007; Miles ve Huberman; 1994).

3.5. Geçerlik-Güvenirlik Çalışmaları

3.5.1. Katılımcı Teyidi

Katılımcı teyidi süreci, katılımcılardan elde edilen verilere dayalı olarak araştırmacılar tarafından yapılan yorumların, araştırmada yer alan katılımcılarla yeniden paylaşarak test edilmesi olarak tanımlanmaktadır. Bu süreç araştırmacılara, katılımcıların görüşlerine dayalı olarak yaptıkları yorumların, gerçekten katılımcıların ifade ettiği tecrübelerini yansıtmadığının belirleme olanağını vermektedir (Lincoln ve Guba, 1985). Bu aşamada görüşmeler sona erdikten ve işitsel olarak kayıt altına alınan ifadeler metin haline getirildikten sonra katılımcılara görüşme metinleri gönderilmiş ve ifadelerin kontrol edilerek teyidinin sağlanması yoluna gidilmiştir. Gerçekleştirilen bu işlem, araştırmacıların katılımcıların görüşlerine ilişkin yaptığı yorumları doğrulamasına yardımcı olmuştur.

3.5.2. Eş uzman incelemesi

Bir eş uzman, araştırılan konuya ilgi duymayan ama araştırma yöntemleri konusunda bilgili ve araştırmacıyla süreciyle ilgili sorunları tartışabilen kişi ya da araştırmacılardan birisi olabilir (Lincoln ve Guba, 1985). Araştırmacı ve eş uzman; veri toplama sürecine, bulgulara ve sonuçlara ilişkin tartışabilirler. Eş uzmanın katılımıyla gerçekleştirilen tartışmalarda, bulgulara yönelik olarak araştırmacının varsayımlarına zıt ve zorlayıcı görüşler belirtilebilir. Aslında bu süreçte eş uzman, bir bakıma şeytanın avukatlığını yapmaktadır. Buradaki amaç, araştırmacının dürüstlüğünü sınyacak sorularla, araştırma sürecinin sağlıklı gerçekleşip gerçekleşmediğine ilişkin farklı bir bakış açısı sunmaktır (Lincoln ve Guba, 1985). Bu süreçte uzmanlık alanı eğitim yönetimi ve denetimi olan bir öğretim üyesi eş uzman olarak yer almıştır. Bu aşamada görüşme metinleri araştırmacı ve eş uzman tarafından ayrı ayrı incelenmiş ve muhtemel temalara/kategorilere ilişkin görüş alış-verişinde bulunulmuştur.

3.5.3. Çoklu Kodlayıcı Süreçleri

Çoklu kodlayıcı süreçleri, iki kodlayıcının herhangi bir içeriğin niteliğine ilişkin ne ölçüde uzlaşma sağladığını ifade eder (Miles ve Huberman; 1994). Her iki kodlayıcı da gerek araştırma yöntemleri gerekse araştırmanın konusuyla ilgili olarak kapsamlı bilgi ve yeterliğe sahip olmalıdır. Bu çalışmada uzmanlık alanı eğitim yönetimi ve denetimi bilim dalı olan bir öğretim üyesi ikinci kodlayıcı olarak yer almıştır. Araştırmacı ve ikinci kodlayıcı, görüşmelerin transkriptlerini ayrı ayrı incelemiş ve elde edilen verileri kategorize etmişlerdir. Bu aşamada görüşme metinleri incelenerek oluşturulan kodlar ile katılımcıların ifadeleri karşılaştırılmıştır. Kodlayıcıların gerçekleştirdikleri tüm işlemlerden sonra yapılan karşılaştırmada %88 oranında bir tutarlılık tespit edilmiştir. Hesaplanan bu oran çoklu kodlayıcılara dayalı güvenilirlik analizleri için yeterli bir değer olarak kabul edilmektedir (Miles ve Huberman, 1994).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Gerçekleştirilen veri analizlerinden sonra elde edilen bulguların; eğitim eksikliği, materyal eksikliği, yetersiz fiziki yapı, destek personeli eksikliği, yetersiz danışmanlık, mevzuat, öğretmen direnci ve veli duyarsızlığı başlıkları altında toplandığı görülmüştür. Tablo 3, elde edilen verilere ilişkin kodları ve bu kodların işlevsel tanımlarını içermektedir.

Tablo 3

Araştırma Kapsamında Belirlenen Kodlar ve Bu Kodların Tanımları

Kodlar	Tanımlar
Eğitim Eksikliği	Bireyselleştirilmiş eğitim programının ne olduğu ve nasıl uygulanması gerektiğine ilişkin velilerin, öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin eğitim ihtiyacının bulunması
Materyal Eksikliği	BEP uygulanma sürecinde ihtiyaç duyulan materyallerin yokluğu ve temin edilememesi
Yetersiz Fiziki Yapı	Okulun BEP ihtiyacı olan öğrenciler düşünülerek tasarlanmamış olması
Destek Personeli Eksikliği	BEP uygulanma sürecinde öğrencilere ve öğretmenlere yardımcı olacak destek personelinin bulunmayışı
Yetersiz Danışmanlık	BEP uygulanma sürecine ilişkin veli, öğretmen ve okul yöneticilerinin nitelikli ve yeterli danışmanlık hizmeti alamamaları
Mevzuat	BEP uygulanma sürecini kolaylaştıracak ve işlevsel kılacak mevzuat eksikliği
Öğretmen Direnci	Öğretmenlerin BEP uygulanma sürecine dahil olmak istememeleri ve bu konuda direnç göstermeleri
Veli Duyarsızlığı	Velilerin BEP sürecine dahil olacak çocukları için umutsuzluğa kapılmış olmaları ve öğrenilmiş çaresizlik örnekleri sergilemeleri

4.1 Eğitim Eksikliği

Çalışma grubunu oluşturan okul yöneticileri; velilerin, öğretmenlerin ve yöneticilerin bireyselleştirilmiş eğitim programının ne olduğu, eğitim sürecinde nasıl planlanacağı ve uygulanma sürecinde neler yapılması gerektiğine ilişkin eğitim arka planlarının olmadığını ve bu konuda bir eğitim eksikliği olduğunu ifade etmişlerdir. Gerçekleştirilen içerik analizi sonucunda bu kod altında ortaya çıkan farklı unsurlar; velilerin, öğretmenlerin ve yöneticilerin eğitim eksikliği olmak üzere üç başlık altında gruplandırılmıştır.

4.1.1. Velilerin Eğitim Eksikliği

Gerçekleştirilen görüşmelerde katılımcılara; “özel eğitim ihtiyacı olan öğrenci velilerinin BEP uygulanma süreci ile yeterli eğitime/bilgiye sahip olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya yanıt olarak katılımcılar, birbirine oldukça benzeyen ifadeler kullandıkları gibi, farklı noktalara vurgu yapan söylemlerde de bulunmuşlardır (Tablo 4).

Tablo 4

Velilerin Eğitim Eksikliği Başlığı Altında Gruplandırılan Unsurlar

Unsurlar	N
Velilerin eğitim seviyesi bireyselleştirilmiş eğitim programını anlamalarına müsait değil.	10
Çocuklarının eğitimini okula, öğretmene yüklemişler.	8
Yeteri kadar eğitim aldıklarını ve bilgilendirildiklerini düşünmüyorum.	2
Çocuklarının özel eğitime ihtiyaç duymalarını rencide edici buluyorlar.	4
Çocuklarından umutlarını kesmişler.	4
Özel eğitimin çocuklarına fayda sağlayacağına inanmıyorlar.	3

Bu başlık altında katılımcıların en yoğun biçimde üzerinde durdukları unsur, *velilerin eğitim seviyesinin bireyselleştirilmiş eğitim programını anlamalarına müsait olmadığı* olgusudur (N=10).

Örneğin;

(...) Velilerin eğitimi buna müsait değil. Yapı itibarıyla BEP’in ne olduğunu tam anlamıyla bilemiyorlar. Çocuklarını tanımak için yeterli bilgiye sahip değiller, tamamen öğretmenin inisiyatifine bırakılmış durumda her şey (K6).

Yeterli bilgiye sahip olduklarını düşünmüyorum. Neden? Çünkü bu öğrencilerimizin velilerinin okur-yazarlık biraz zayıf, eğitim düzeyleri biraz daha düşük olduğu için. Bundan dolayı özel eğitim ve BEP ile ilgili yeteri kadar eğitim aldıklarını ve bilgilendirildiklerini de düşünmüyorum (K8).

Belirtilen unsurların arasında katılımcıların yoğun olarak üzerinde durdukları bir başka unsur da “*çocuklarının eğitimini okula, öğretmene yüklemişler*” olgusudur (N=8). Örneğin;

Bizim okulumuzun yer aldığı çevrede velilerimizin eğitim seviyeleri düşük ve bundan dolayı BEP uygulama sürecindeki ciddiyeti pek kavrayamıyorlar. Bu yüzden sürece tam anlamıyla dahil olamıyorlar. İşi sadece okula, eğitime, öğretmene yüklemekle işin geçiştireceğini zannediyorlar. Bu yüzden de ellerini taşın altına koymuyorlar (K11).

Katılımcılardan bazıları ise BEP sürecine ilişkin velilerin eğitim eksikliğinin göstergeleri olarak; “*çocuklarının özel eğitime ihtiyaç duymalarına üzülmeye, süreci rencide edici bulmaları, çocuklarından beklentilerini kesmeleri ve özel eğitimin faydalı olacağına inanmama*” hususlarını göstermişlerdir. Örneğin;

Veliler, genelde çocukları ile ilgili fazla beklenti içerisinde değiller dolayısıyla da bu sürece katkıda bulunmaları da yeterli düzeyde değil. Bunun temelinde velilerin öğrencilerinin genel durumlarını kabullenmeleri yatmakta. Ayrıca çocuklarının özel eğitim ihtiyaçlarının karşılanmasının kendilerini buldukları çevrede rencide edeceğini düşünüyorlar (K3).

Velilerim bu konuda yeterli bilgiye sahip değil. Benim tahminim, bu konuya üzüyorlar ve çocuklarının eksik tarafının konuşulmasını pek kimse istemiyor. Bu konuda bilgi vermek, almak ya da katılım yapmak istemiyorlar. Biraz da eğitim durumuyla ilgili bu mevzu (K7).

Özel eğitime ihtiyacı olan velilerin çocuğun durumunu kabullenip okula gelmiyorlar. Sosyo- kültürel yapı çok düşük, özel eğitimin çocuğa faydası olacağına inanmıyorlar(K2).

Özellikle özel eğitim ihtiyacı olan kız öğrencilerin velileri, çocuklarının BEP sürecine dahil olmasını istemiyorlar. Bunun en önemli nedeni, çevrenin çocuk için olumsuz düşüncelere sahip olacağı korkusu. İşte, bu bakış açısıyla çocuğunun özel durumunu gelip bize söylemiyor ve biz de BEP sürecine dahil edemiyoruz. Biz çocuğun durumunu fark etsek ve kendilerine bildirsek dahi bununla ilgili çalışma yapmak için RAM'lara gitmiyorlar, durumu kabullenmiyorlar yani. Cahillik var (K10).

Bu unsurlar içinde dile getirilme sıklığı diğerlerine göre daha az olmakla birlikte, “*velilerin yeteri kadar eğitim aldıklarını ve bilgilendirildiklerini düşünmüyorum*” olgusu velilerin eğitim eksikliği olarak ifade edilen bulgunun bir bileşenini oluşturmaktadır (N=2). Örneğin;

Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerinin anne ve babaları; gerek özel eğitim gerekse BEP ile ilgili ayrıntılı bir şekilde bilgilendirilemiyor, bu konuda eğitim verilmiyor ve eğitim sürecine katılmaları konusunda yeterli sayılabilecek girişimlerde bulunulmuyor. Bunun en önemli nedeni ise yeterli zamanımızın olmaması. Bunun dışında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından da bu tür adımlar atılmıyor maalesef (K1).

4.1.2 Öğretmenlerin Eğitim Eksikliği

Yapılan görüşmelerde katılımcılara “okulunuzda görevli öğretmenler BEP hazırlama ile ilgili kurs ya da herhangi bir seminer seminere katılıp katılmadıkları sorulmuştur. Verilen cevaplarda, katılımcıların çoğunluğu (N=9) kurumlarında görev yapan öğretmenlerin BEP kapsamında kurs/seminer olarak adlandırılabilir herhangi bir eğitim aldıklarını belirtmişler; bununla beraber bazı katılımcılar (N=3) okullarında BEP kapsamında değerlendirilebilecek kurs ya da seminere katılan öğretmenlerinin bulunduğunu ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerinin BEP hazırlama ile ilgili kurs/seminer aldıklarını ifade eden katılımcılar (N=3), bu eğitimlerin kısa süreli seminer şeklinde düzenlendiğini ve süreç içermediği için etkili olmadığını belirtmişlerdir. Örneğin;

Öğretmenlerimiz daha önce BEP ile ilgili herhangi bir eğitim almamışlardır. İşte ilk dönem biz bu konuda yaklaşık 2 saat süren bir seminer aldık. Kısa süreli oldu. Sadece bilgilendirme yapıldı (K7).

Geçen sene okulumuzda böyle bir seminer yapıldı. Fakat gayesine çok ulaştığını zannetmiyorum; çünkü gönüllülük esas olduğu için tüm öğretmenler katılmadı ve zaten bir ya da iki gün süren bir eğitim oldu (K10).

Okulumuzda görevli öğretmenler Rehberlik Araştırma Merkezinden davet ettiğimiz gezici personel vasıtasıyla bir defa bir seminer eğitimi aldılar, okulda bu seminerden öğrendikleri şeyleri kullandıklarını görmedim (K11).

Yeterli değil. Dediğim gibi öğretmen sayısı kalabalık bir okulda çalışıyoruz. Hepsi bu konuda eğitilmiş değil, hizmet içine katılmış değil. Seminere katılan, bu konuda eğitim alan öğretmenler bunu biliyorlar, uygulamaya çalışıyorlar, ama yeterli değil (K6).

4.1.3. Yöneticilerin Eğitim Eksikliği

Yapılan görüşmelerde eğitim yöneticilerine “BEP hazırlama ile ilgili kurs/seminer aldınız mı?” sorusu yöneltiľmiştir. Cevap olarak katılımcıların çoğunluğunun (N=9) kurs ya da herhangi bir seminere katılmadıkları, bununla beraber az sayıda katılımcının (N=3) eşitli bilgilendirme seminerlerine ve kurslarına katıldıkları, ancak bunu yeterli bulmadıkları görülmüştür. Bu konuda katılımcılardan bazılarının görüşleri şunlardır:

Evet, katıldım BEP ile ilgili bir seminere. Bir-iki gün sürdü. Çok ayrıntılı değildi. Slaytlar kullanıldı ancak genelde öğretmenlere hitap eden şeylerdi. Bir okul müdürü olarak beni ilgilendiren, benim yapmam gereken şeylere odaklanılmamıştı diyebilirim. Yine de konuyla ilgili bilgi sahibi oldum diyebilirim (K4).

(...)Ayrıca okullarda idarecilerin BEP hazırlama-uygulama konularında yeterli bilgiye sahip olmadıkları görüşüneyim. Bu bağlamda özellikle de seminer dönemlerinde idareci ve öğretmenlere BEP konusunda seminer verilmelidir (K3).

4.2. Materyal Eksikliği

Yapılan görüşmelerde, katılımcılara “Okulunuzda BEP için ihtiyaç duyulan eğitim materyali ve araç-gereçlerinin olup olmadığı; eğer varsa, bunları gerek nicelik gerekse nitelik bakımından yeterli görüp görmedikleri sorulmuştur. Katılımcıların çoğunluğu (N=11); okullarında BEP kapsamında değerlendirilebilecek ders materyallerinin bulunmadığını, diğer ders materyallerini kullanarak eğitim sürecini yürütmeye çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Bu başlık altında sadece bir katılımcı okullarında BEP kapsamında değerlendirilebilecek materyal sayısını ve niteliğini yeterli olarak gördüğünü, bununla beraber bu materyallerin de sadece özel eğitim sınıfında bulunduğunu belirtmişdir. Bu başlık altında bir katılımcının görüşleri katılımcıların çoğunluğunun görüşlerini özetler niteliktedir:

Okulumuzda BEP için ihtiyaç duyulan eğitim materyalleri ve araç gereç çok yetersiz. Bu konuda İlçe ve İl Milli Eğitim Müdürlüklerinden yeterli desteği alamamaktayız. Bu konuda yazışmalar olmasına rağmen yeterli desteği maalesef alamıyoruz (K1).

4.3. Yetersiz Fiziki Yapı

Katılımcılar, BEP uygulanma sürecinde en çok engel çıkaran hususun okulun fiziki yapısındaki yetersizlikler olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcıların tamamı bu konuda okulların yapımı sırasında özel eğitim almak zorunda olan öğrencilerin çoğu ihtiyacının dikkate alınmadığını ve bu durumun onların eğitimlerini olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir (Tablo 5).

Tablo 5

BEP Uygulanma Sürecinde Okulun Fiziksel Özelliklerinden Kaynaklanan Sorunlar

Unsurlar	N
Okulda alan yetersizliğinden dolayı destek odası bulunmaması	4
Okulda alan yetersizliğinden dolayı özel alt sınıfın bulunmaması	3
Okulda engelli asansörünün bulunmaması	2
Okul girişlerinde rampa bulunmaması	2
Okulda laboratuvar ve atölye gibi bölümlerin bulunmaması	1
Alan yetersizliğinden kaynaklı kalabalık sınıfların mevcudu	1
Okul projelerinde ihtiyaç duyulan bölümlere yer verilmemesi	1

Görüşmecilerin vermiş olduğu cevapların incelenmesinde, *okulda alan yetersizliğinden dolayı destek odası bulunmaması sorunu öne çıkmaktadır* (N=4). Katılımcılardan bazılarının görüşleri şunlardır:

Okulumuzda sınırlı sayıda odanın bulunması, özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerimiz için bir kaynak odasının bulunmamasına yol açmaktadır (K5).

Şu anda bu sorunları çözemiyoruz maalesef. Bir tane destek odası lazım (K10).

Okulumuz tam kapasiteyle çalışmaktadır. Ne kaynak odası, ne gözlem odası ne de özel alt sınıf kurulması için yeterli yerimiz yoktur (K11)

Özel alt sınıf olması lazım; bunun öğretmeni olması lazım... Zaten okulumuz fiziksel olarak yetersiz, ikili öğretim yapmakta...(K10).

Okulumuzda özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için özel alt sınıflar olmasını isterdik. Şu anda bu da yok. Olsa bile okulumuzda bunlar için kurulacak alan da yok. Okulumuz tam kapasiteyle çalışmaktadır. Ne kaynak odası, ne gözlem odası ne de özel alt sınıf kurulması için yeterli yerimiz yoktur (K11).

Evet, okullar BEP öğrencilerine uygun düzenlenmiş değil işte... En başında engelli bir öğrenci için bir rampanın olmayışı büyük problem. Hemen hemen hiçbir okulda yok diyebilirim (K6).

(...) Çocukların hem akademik hem de toplumsal gelişimleri için fiziksel mekânlar yok. Oluşturulmamış zamanında. Okullar sadece derslerin anlatılacağı düz sınıflar olarak yapılmış. Problemin temelinde bu var (K7).

(...)Bu çocukların ayrı alanlara ayrı öğrenme alanlarına ihtiyacı var. Belki bunların ne bileyim bir oyun ortamına daha böyle rahat bir ortama ihtiyaçları var. Belki kendilerini ifade edecekleri daha az sınıflara ihtiyaçları var. Maalesef biz bunları karşılayamıyoruz. Mevzuatta bu konuda bizi yeterli olarak desteklemiyor(K7).

4.4. Destek Personeli Eksikliği

Araştırma sürecinde elde edilen bulgulardan birisi de BEP uygulama sürecinde öğrenci ve öğretmenlere yardımcı olacak, bir bakıma destek olacak personel sayısının yetersizliğidir. Bu konuda katılımcıların tamamı ortak bir görüş sergilemişlerdir. Bu konuda katılımcılardan bazılarının görüşleri şunlardır:

BEP hazırlamasına destek verecek personel sayısının yeterli olduğunu düşünmüyorum. Çünkü bununla ilgili donanımlı, eğitilmiş, personele sahip olmak gerek. Maalesef böyle bir durum söz konusu değil (K8).

(...)Rehber öğretmen açığımız var. Psikoterapist, özel eğitim öğretmeni gibi kadroların da okullarda istihdam edilmesi gerekir, ama mümkün görünmüyor (K1).

İşte sadece bir rehber öğretmenin etrafında gelişen bir olay BEP. BEP' in tabii ki bir psikiyatriste, bir psikoloğa, bu konuda doğru teşhis, doğru gözlem yapacak kendini yetiştirmiş, uzmanlaşmış kişilere ihtiyacı var. Çünkü çocuk okulda değişik davranışlar sergileyebiliyor. İyi bir gözlemlerle, doğru bir tanılama yapılabilir. Düşünüyorsunuz, rehberlik araştırmaya görüyorsunuz, birkaç görüşmeyle çocuğa bir etiket veriyorsunuz. Bu anlamda okullar yetersiz. Psikolog ve psikiyatristin de bulunduğu özel eğitim bölgeleri de çözüm olabilir (K7).

(...)Rehber öğretmen sayısı artırılmalı. Bunun yanı sıra fizik tedavi uzmanı, psikolog da olmalı. Ben Avrupa'daki bazı okulların durumlarını inceledim. Amerika'daki bazı okulları inceledim. Aramızda çok fark var. Çok ilerideler bu konuda (K10).

4.5. Yetersiz Danışmanlık

Gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda elde edilen bulgulardan birisi de katılımcıların tamamının BEP uygulanma süreci ile ilgili olarak aldıkları danışmanlık hizmetlerini yetersiz gördükleri yönündedir. Katılımcıların vermiş olduğu cevapların yoğunluğu destek alınmadığı şeklindedir. Katılımcıların çoğunluğu (N=11), BEP uygulanma süreciyle ilgili olarak yetersiz danışmanlık hizmetlerinin kaynağının il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri olduğunu ifade etmişlerdir. Bununla beraber sadece bir katılımcı, rehberlik ve araştırma merkezlerini BEP uygulanma süreciyle ilgili yetersiz danışmanlık hizmetinin sorumlusu olarak gördüğünü belirtmiştir. Konuyla ilgili olarak katılımcılardan bazılarının görüşleri şunlardır:

BEP uygulamalarında yaşadığımız sorunların çözümü için özellikle ilçe ve il milli eğitim müdürlüğünden gerekli desteği aldığımızı söyleyeme (K5).

Bu konuda il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri yetersiz bilgiye sahipler (K7).

İl milli eğitim müdürlüğü ile bu anlamda bir çalışmamız olmadı. Çünkü il milli eğitim müdürlüğü daha çok bu işin RAM ile sürdürülmesi gerektiğine inanıyor. İlçe'nin de aynı keza farklı davrandığını düşünmüyorum (K8).

Bireysel Eğitim Planları uygulamalarında sorunlar yaşıyoruz. Bu sorunların çözümü için il, ilçe milli eğitim müdürlüklerinden ve rehberlik araştırma merkezinden destek talebinde bulunuyoruz. Ancak bu talebimiz zamanında yerine getirilmiyor. Örneğin; Okulumuzda daha önce rehber öğretmen yok iken rehberlik araştırma merkezinden geçici olarak çalışan personelden yardım istedik. Öğretim yılı başından yardımı istememize rağmen öğretim yılı sonuna doğru ancak öğretmen okulumuzu ziyaret edebildi. Bu konuda öğretmenlerimizle

bir görüşme, bir toplantı yapabildi ama geç kalmış oldu, çünkü öğretim yılı sonunda gelmesi pek de fayda sağlamadı (K11).

4.6. Yetersiz Mevzuat

BEP uygulanma süreciyle yakından ilgili olan özel eğitim hizmetlerine ilişkin mevzuatın yetersiz olduğu görüşü, araştırma sürecinde ulaşılan bir başka bulgudur. Katılımcıların çoğunluğu (N=9) özel eğitim hizmetleriyle ilgili mevzuatın yetersizliğinin BEP uygulanma sürecinin olumsuz yönde etkilediğini ifade etmişlerdir. Konuyla ilgili olarak katılımcılardan bazılarının görüşleri şunlardır:

(...)Özel eğitim mevzuatı çok geniş kapsamlı olmalıdır. Her bireyin ihtiyacına göre düzenlemeler yapılmalıdır. Velileri bizzat bu işin içine sokacak mevzuat düzenlemeleri yapılmalıdır. Sadece okul düzeyinde yapılacak çalışmalarla sınırlı olan mevzuat bence yetersizdir (K11).

(...)Mevzuatta bazı boşluklar mevcut. Özellikle mevzuatın uygulanması aşamasında problemler yaşanmakta. Mesela tam kaynaştırma raporu olan bir öğrencinin okuduğu sınıfın öğrenci sayısı 20 olması gerekirken okullardaki öğrenci mevcudunun 40 ve üzerinde. Bu durum öğretmenin kaynaştırma ihtiyacı öğrencinin ihtiyacı doğrultusunda performans sergilemesini engelliyor. BEP uygulanamıyor (K3).

4.7. Öğretmen Direnci

Veri toplama sürecinde araştırmacılara yönelten sorulardan birisi de okullarında görevli olan öğretmenlerin BEP hazırlama ve uygulama sürecine ilişkin sergiledikleri anlayış ve tutumlarına ilişkin ne düşündükleri olmuştur. Katılımcılar, özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin sınıfa kabul noktasında öğretmenlerin direnç gösterdiklerini ve özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri bir başka sınıfa ya da okula göndermek için okul yönetimi üzerinde baskı kurduklarını belirtmişlerdir. Benzer şekilde BEP hazırlanması ve uygulanması sürecinde de öğretmenlerin gerekli çabayı göstermedikleri katılımcıların vurguladığı bir başka husus olarak öne çıkmıştır. Bu konuda katılımcılardan bazılarının görüşleri şunlardır:

(...)Zaman zaman yaptığımız görüşmelerde öğretmenler; BEP ihtiyacı olan, yani özel eğitim ihtiyacı olan çocukların diğer öğrencilerin eğitimini olumsuz etkilediğini, sınıfın düzenini bozduğunu, diğer öğrencilere de engel olduğunu ifade ediyorlar. Sonuçta bu öğrencilerin sınıftan alınmasını veya tamamen farklı özel alt sınıflara gönderilmesi teklifinde önümüze çıkıyor (K12).

Öğretmenler sınıflarındaki özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciyi sorun olarak görüyorlar. Hatta bundan şikâyetçi olup, “neden ben?”, “neden benim sınıfım?” diye serzenişte bulunan öğretmenlerimiz var. Öğretmenler öğrenciyi sınıftan göndermenin yollarını arıyorlar. Yani işin kolayına kaçıyorlar. Bu yüzden de öğretmenlerimizin bu konuda gönüllülük içerisinde çalıştıklarını söyleyemeyeceğim (K11).

(...) Genellikle özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerimiz okula kayıt yaptırdıkları zaman öğretmenlerimiz kendi sınıflarında bu çocukları istemiyorlar. Biz genellikle velilerin isteklerini dikkate alarak öğretmen seçimini yapıyoruz ancak bunları öğretmenlerimiz bu konuda çok direnç gösteriyorlar (K1).

Öğretmenlerin bu konuda çok duyarsız olduğunu düşünüyorum. Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin sınıflarında olmasını öğretmenlerimiz istemiyorlar. Bir gün nakil gelen bir engelli öğrencimizi bir öğretmenimizin sınıfına verdiğimizde bu öğretmenimizden “hocam bu öğrenciyi keşke diğer sınıf öğretmenimize versek, o daha fazla faydalı olabilirdi” cevabını almamız da bunun en büyük kanıtıdır (K2).

4.8. Veli Duyarsızlığı

Veri toplama sürecine ilişkin okul yöneticilerine “özel eğitim ihtiyacı olan öğrenci velilerinin BEP ve uygulanma sürecine ilişkin yeterli bilgiye sahip olduklarını düşünüyor musunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların ortak görüşü; velilerin özel eğitim ihtiyacı olan çocuklarının durumunu kabullenmedikleri, işi okula ve öğretmene yükledikleri ve çevre tepkisinden çekindikleri konuları öne çıkardıkları yönünde olmuştur. Tablo 6, katılımcıların velilerin duyarsızlıklarının nedenlerine ilişkin görüşlerini içermektedir.

Tablo 6
Veli Duyarsızlığına İlişkin Katılımcı Görüşleri

Unsurlar	N
Sosyo- kültürel özelliklerden kaynaklı unsurlar	7
Öğrencinin durumunu kabullenmeme	3
Okuldan ve öğretmenden beklentiler	3
Çevre tepkisinden çekinme	2
Özel eğitimin faydasına inanmama (eğitimsizlik)	1
Çocuklarından beklenti içerisinde olmama	1

Bu konuda katılımcılardan bazılarının görüşleri ise şunlardır:

(...) Bizim çevre itibariyle velilerimizin eğitim seviyeleri düşük olduğu için BEP uygulama sürecindeki ciddiyeti pek kavrayamamışlardır. Bu yüzden sürece tam anlamıyla dahil olamıyorlar (K11).

Özellikle kız öğrencilerin BEP sürecine dahil olmasını istemiyor anne ve babalar. Gelecekte çocuklarının yaşamı için BEP sürecine dahil olmanın bir leke olacağını düşünüyorlar. İşte BEP’li öğrenci olursa milletin kendisine bakış açısı kötü olur diye; cahillik var (K10).

(...) Bizim bu öğrencilerimizin velileri genelde okuma anlamında çok okur - yazarlık kısımları biraz zayıf, eğitim düzeyleri biraz daha düşük olduğu için bu alanda çok yeteri kadar eğildiklerini ve bilgilendirildiklerini düşünmüyorum(K8).

(...) Eğitime ihtiyacı olan velilerin çocuğun durumunu kabullenip okula gelmiyorlar(K2)

(...) Ondan sonra çocuğunun eksik tarafının konuşulmasını pek kimse istemiyor. Bu konuda bilgi vermek yahut katılım yapmak istemiyorlar (K7).

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma Gaziantep il merkezinde (Şahinbey ve Şehitkâmil ilçeleri) görev yapan okul yöneticilerinin katılımıyla, BEP uygulanması sırasında, ilköğretim okulu yöneticilerinin karşılaştıkları sorunları belirlemek amacıyla nitel araştırma yöntemlerine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma sürecinde toplanan veriler ve elde edilen bulgular ışığında, okul yöneticilerinin BEP uygulanma sürecinde karşılaştıkları sorunların;

1. Eğitim Eksikliği
2. Materyal Eksikliği
3. Yetersiz Fiziki Yapı
4. Destek Personeli Eksikliği
5. Yetersiz Danışmanlık
6. Mevzuat
7. Öğretmen Direnci ve
8. Veli Duyarsızlığı başlıkları altında yer aldığı belirlenmiştir.

BEP uygulanma sürecinin önündeki engellerin başında velilerin, öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin bireyselleştirilmiş eğitim programının ne olduğu, nasıl hazırlanacağı ve nasıl uygulanacağına ilişkin gerekli eğitimleri almadıkları, araştırmanın sonunda ulaşılan en önemli sonuç olarak görülmektedir.

Çuhadar (2006) tarafından gerçekleştirilen araştırmada yönetici ve öğretmenlerin, BEP ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıkları, BEP hazırlanması sürecinde öğrencinin ailesinin okula gereksinimlerini tam olarak iletmediği ve kaynaştırma eğitimi ile ilgili okullarda fiziksel düzenlemelerin yetersiz olduğu yönünde sonuçlar elde edilmiştir. Benzer şekilde; Yıkılmış ve Pınar (2004) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da ilköğretim okulu müdürlerinin kaynaştırma eğitimi konusunda yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadıkları görülmüştür. Ünal (2010) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonunda da öğretmenlerin kaynaştırma ve özel eğitim konusunda bilgilerinin eksik olduğu ve yeterli deneyimlerinin olmadığı öne çıkan bir başka husustur.

Avcıoğlu (2011) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ise zihinsel engelliler sınıf öğretmenlerinin; BEP'te yer alması gereken kısımlar ve belirlenen hedef davranışlara ulaşıp ulaşılmadığının değerlendirilmesi konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Kuyumcu (2010) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonunda sınıf ve rehber

öğretmenlerinin, öğrencinin performansını değerlendirmede, amaç yazımında, ailelerle birlikte çalışmada, amaçların değerlendirilmesinde ve öğrencinin sınıfa kabulünde sorunlar yaşandığı belirlenmiştir. Cankaya ve Korkmaz (2010) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonunda da kaynaştırma eğitiminde öğretmenlerin karşılaştıkları ön önemli sorunlardan birisinin eğitimsel materyallerin yetersiz olduğudur. Okta (2008) ise yaptığı gerçekleştirdiği araştırmanın sonunda okulların çoğunda öğrenciler için BEP geliştirme birimi oluşturulmadığı, öğrencilere okul içinde destek hizmeti sağlanmadığını belirlemiştir. Tas (2011) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonunda; sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi ile ilgili bilgi eksiklerinin olduğu, gerek fiziki alt yapının gerekse ihtiyaç duyulan donanımın yetersiz olduğu, sınıfların kalabalık olmasının eğitim teknolojileri kullanımında engel oluşturduğu ve her kaynaştırma öğrencisine uygun eğitim teknolojilerinin kullanılmadığı sonucuna varılmıştır. Karaer (2010) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonunda ise okul yöneticilerinin, sınıf ve psikolojik danışman ve rehberlik öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrenciyi tanıma zorluk çektikleri ve bu öğrencilerle ilgili aldıkları eğitim ve bilgi konusunda kendilerini yetersiz buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak; gerçekleştirilen bu araştırma ile alanyazında var olan araştırma sonuçlarının örtüştüğü söylenebilir.

5.2. Öneriler

Bu araştırma verilerinin çözümlenmesi ile elde edilen sonuçlara dayalı olarak uygulayıcılar ve araştırmacılar için geliştirilen öneriler şöyledir:

5.2.1. Alanda Çalışanlar (Ugulayıcılar) İçin Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlara dayanılarak uygulayıcılar için şu önerilerde bulunulabilir:

1. Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programının ne olduğu, nasıl hazırlanacağı, uygulanacağı ve değerlendirileceğine ilişkin eğitim ihtiyaçları giderilmelidir.
2. Velilerin bireyselleştirilmiş eğitim programının ne olduğu, nasıl katkı sağlayacakları ve neden olduğu hususunda eğitim almaları sağlanmalıdır.
3. Bireyselleştirilmiş eğitim programı kapsamında ihtiyaç duyulan ders materyallerinin temini yoluna gidilmelidir.
4. Okullarda özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin ihtiyaç duydukları fiziksel düzenlemeler yapılmalıdır.

5. Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin eğitiminde gerekli olan destek personeli ve danışmanlık hizmetlerinin sağlanması yoluna gidilmelidir.

6. Bireyselleştirilmiş eğitim programının uygulanmasını kolaylaştıracak ve etkililiğini artıracak gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

5.2.2. Araştırmacılar İçin Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlara dayanılarak araştırmacılar için şu önerilerde bulunulabilir:

1. Öğretmenlerin özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin sınıflarında eğitim görmelerine karşı gösterdikleri direncin nedenleri derinlemesine araştırılmalıdır.
2. Velilerin, özel eğitim ihtiyacı olan çocuklarının eğitim süreçlerine ilişkin neden duyarsız kaldıkları ve çocuklarının geleceğinden neden umutsuz oldukları derinlemesine araştırılmalıdır.

EKLER

EK 1:Araştırma İzni Yazısı.

T.C.
GAZİANTEP VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 34659092-605.01/
Konu : Araştırma İzin Talebi

8768 *19.03.2013

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünün 12.03.2013 tarih ve B.30.2.HKU.0.14.00.00-117 sayılı yazısı.

Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, yüksek lisans programı öğrencisi Mehmet Fatih YILMAZ'ın "Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarının (BEP) Uygulamasında İlköğretim Kurumlarında Görev Yapan Yöneticilerin Engellerin İncelenmesi" konulu tez çalışmasına veri oluşturmak amacıyla, İlimiz Şahinbey ve Şehitkâmil ilçelerindeki ilköğretim kurumlarında görev yapan yöneticilere anket uygulamak isteği ilgi yazıda belirtilmektedir.

Bu nedenle; Bakanlığımız Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 07.03.2012 tarih ve 3616 (2012/13) sayılı genelgesi kapsamında değerlendirilmiş olup, Araştırmacı araştırmasının bitiminden itibaren 15 gün içerisinde araştırma sonuçlarını 2 kopya halinde CD içerisinde Müdürlüğümüze bildirmek üzere, İlimiz Şahinbey ve Şehitkâmil ilçelerindeki ilköğretim kurumlarında görev yapan yöneticilere anket uygulanması Müdürlüğümüz Ar-Ge Bürosu bünyesinde oluşturulan komisyonun uygunluk raporu doğrultusunda uygun mütalaa edilmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınıza arz ederim.

Ali Rıza ERGÜN
Millî Eğitim Müdürü V.

OLUR

19.03.2013

Nursal ÇAKIROĞLU
Vali a.
Vali Yardımcısı

EGİTİME DANIŞMANI
%100 444 0 632
DESTEK HATTI

Adres
Ayrıntılı bilgi için irtibat
Telefon
Email
İnternet

: Yeni Valilik Binası 3. Kat Büyükşehir/GAZİANTEP
: Şube Müdürü M.Şakir ULUDAĞ-Strateji Geliştirme 1 Şefi M.KÖK
: (0342) 231 10 58 - 4330 Fax: (0342) 232 24 10
: gaziantepmcm@mcb.gov.tr
: http://gaziantep.mcb.gov.tr - www.gaziantep-mcb.gov.tr

EK 2: Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Aracı Olan Görüşme Formu.

GÖRÜŞME FORMU

Merhaba,

Bu çalışmanın amacı okul yöneticilerinin bireyselleştirilmiş eğitim programlarının (BEP) uygulanması sürecinde karşılaştıkları engelleri belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda çok yoğun bir çalışma temposuna sahip olmanıza rağmen bu çalışmaya gönüllü olarak katkıda bulunmayı kabul ettiğiniz için teşekkür ederiz. Başlamadan önce, görüşmemizi bir ses kayıt cihazı yardımıyla kaydetmek için izninizi rica ediyoruz? Gerçekleştirdiğiniz tüm paylaşımların gizli kalacağını ayrıca belirtmek isteriz. Görüşme sırasında talep ettiğiniz takdirde kayıt cihazını kapatabiliriz. Görüşmemizi kayıt altına almamıza müsaade ediyor musunuz? Size yöneltilen sorulardan cevaplamak istemediğiniz olursa lütfen bizi bilgilendiriniz. Görüşmemizin yaklaşık 45 dakika süreceğini düşünüyoruz. Bu arada, size daha önceden e-posta yoluyla gönderilen görüşme formu elinize ulaştı mı? Eğer ulaşmadıysa, görüşmeye başlamadan önce bu formu birlikte incelememizin bir mahsuru var mı?

Eğer hazırsanız sorulara geçebiliriz.

Okulunuzda;

1. Özel eğitim ihtiyacı olan öğrenci sayınız kaçtır?
2. Okulunuzda hangi tür özel eğitim hizmeti verilmektedir(Tam zamanlı/yarı zamanlı)?
3. Okulunuzda özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin engel durumları nelerdir?
4. Okulunuzda rehber öğretmen normu kaçtır?
5. Mevcut rehber öğretmen sayınız norma uygun mu?
6. Okulunuzda özel eğitim uzman var mı?
7. Okulunuzda destek eğitim hizmeti veren personel var mı?
8. Okulunuzda kaynak odası var mı?
9. Okulunuzda BEP Geliştirme Birimi var mı?
 - a. Eğer cevabınız EVET ise; bu birim aktif mi ya da faal olarak çalışıyor mu?
 - i. Eğer BEP birimi çalışıyorsa ne tür etkinlikler gerçekleştiriyor? Örnekler verebilir misiniz?
 - b. Eğer okulunuzda BEP birimi yoksa bu durumun nedenleri sizce nelerdir?
10. Okulunuzda ailelerin BEP uygulama sürecine katılımlarını sağlayacak çalışmalar yapıyor mu?
 - a. Eğer cevabınız EVET ise; bu çalışmaları nasıl yaptığınızı örneklerle anlatabilir misiniz?
 - b. Eğer cevabınız HAYIR ise; bu çalışmaların gerçekleşmeme nedenleri nelerdir?
11. Özel eğitim ihtiyacı olan öğrenci velilerinin BEP uygulanma süreciyle yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?
12. Sizce özel eğitimle hizmetleriyle ilgili mevzuat yeterli mi? Neden böyle düşünüyorsunuz?
13. Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik fiziksel düzenlemeler yapıyor musunuz? Cevabınız evet ise; ne tür düzenlemeler yaptığınıza ilişkin örnekler verebilir misiniz?
14. BEP' in uygulanması aşamasında, Okulun fiziksel özelliklerinden kaynaklı sorunlar yaşıyor musunuz?
 - a. Cevabınız evet ise; bu sorunları nasıl çözüyorsunuz?
15. Okulunuz BEP uygulanıp uygulanmadığına ilişkin ders denetimleri yapıyor musunuz?
 - a. Cevabınız evet ise BEP uygulamasıyla ilgili eğitimcilerden kaynaklanan eksiklik tespit ettiniz mi? Eksiklik tespit ettiyseniz, bu eksiklikler nelerdir?
 - b. Hayır ise neden yapamıyorsunuz?
16. Okulunuzda görevli öğretmenlerin BEP hazırlama ve uygulama bağlamında nasıl bir tutum sergiliyorlar? Bu konuda örnek teşkil edecek bir anınızı bizimle paylaşır mısınız?

17. BEP uygulamalarında yaşadığınız sorunların çözümü için İl MEM/İlçe MEM/Rehberlik Araştırma Merkezi'nden destek alabiliyor musunuz?
18. Okulunuzda BEP için ihtiyaç duyulan eğitim materyali ve araç-gereçleri var mı? Varsa yeterli mi?
19. Karşılaştığınız sorunların çözümüne yönelik MEB, üniversiteler ya da özel eğitimle ilgili diğer kuruluşlardan beklentileriniz var mı? Bunları bizimle paylaşabilir misiniz?
20. Son olarak BEP uygulama sürecinde karşılaştığınız sorunlarla/engellerle ilgili eklemek istediğiniz başka bir husus var mı?
21. Kaç yıldır okul yöneticisi olarak görev yapıyorsunuz?
22. Kaç yıldır bu okulda yöneticilik yapıyorsunuz?
23. BEP hazırlama ile ilgili kurs/seminer aldınız mı?
24. Okulunuzda görevli öğretmenler BEP hazırlama ile ilgili kurs/seminer almışlar mı?
25. BEP uygulamasına destek verecek personel sayınız yeterli mi?

Araştırmaya katılımınız ve verdiğiniz destek için teşekkür ederiz.

M. Fatih YILMAZ
HKÜ SBE Y.Lisans Öğrencisi

KAYNAKÇA

Akçamete, G. (1997). Türkiye’ de özel eğitim. Eskişehir Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, Ünite 12, 197-207.

Ataman, A. (2003). Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Avcıoğlu, H. (2011). Zihinsel engelliler sınıf öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlamaya ilişkin görüşleri. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesin Özel Eğitim Dergisi, 12(1), 39-53.

Başar, H. (1998). Sınıf yönetimi. Ankara: MEB Basımevi

Batu, S. ve İftar G. (2011). Kaynaştırma (6. Baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.

Boyatzis, R. E. (1998). Thematic analysis and code development: Transforming qualitative information. Thousands Oaks, London: Sage.

Cankaya, Ö. ve Korkmaz, İ. (2012). İlköğretim 1.kademede kaynaştırma eğitimi uygulamalarının sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 13(1), 1-16.

Cresswell, J. W. (2007). Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches. Thousand Oaks, London: Sage.

Çitil, M. (2009). Cumhuriyetin İlanından günümüze kadar Türkiye’ de özel eğitim (1923-2007), Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Çuhadar, Y. (2006). İlköğretim okulu1-5. Sınıflarda kaynaştırma eğitimine tabi olan öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim programlarının hazırlanması uygulanması izlenmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri ve yöneticilerinin görüşlerinin belirlenmesi, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Karaelmas Üniversitesi, Zonguldak.

- Eripek, S., Tüfekçioğlu, U., Özyürek, M., Ataman, A., İftar, E. Batu, S., ...Cavkaytar, A. (2005). Özel eğitim. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Fiscus, E.D. ve C.J. Mandell. (2002). Developing Individualized Education Programs, Editör: Prof. Dr. Gönül Akçamete, Çevirenler: H. G. Senel, E. Tekin), İstanbul: Seçkin Dağıtım.
- İmrak, H. (2009). Okul öncesi dönemde kaynaştırma eğitime ilişkin öğretmen ve ebeveyn tutumları ile kaynaştırma eğitimi uygulanan sınıflarda akran ilişkilerinin incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Karaer, N. (2010). İlköğretim okullarındaki yönetici sınıf ve psikolojik danışma ve rehber öğretmenlerin kaynaştırma adayı özel gereksinimli öğrencileri tanıma ve yönlendirme yeterliliklerinin incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Kargın, K. (2004). Kaynaştırma: Tanımı, gelişimi ve ilkeleri. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 5 (2), 1-13.
- Kuyumcu, Z. (2011). Bireyselleştirilmiş eğitim planı(BEP) geliştirilmesi ve uygulanması sürecinde öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Lincoln, Y. S., Guba, E. G. (1985). Naturalistic inquiry. Beverly Hills, CA: Sage.
- MEB. (1997). 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 06/06/1997 tarih ve 23011 sayılı Resmî Gazete.
- MEB. (2006). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 31.05.2006 tarih ve 26184 sayılı Resmî Gazete.
- MEB. (2010). Okullarımızda neden niçin nasıl kaynaştırma yönetici öğretmen ve aile kılavuzu.
http://orgm.meb.gov.tr/alt_sayfalar/yayimlar/kaynastirma/kaynastirma.pdf

MEB.(2013). Eğitim İstatistikleri, 28 Haziran 2013,

http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_orgun_egitim_2012_2013.pdf

Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. Thousand Oaks, CA:Sage.

Okta, D. (2008). Kaynaştırma sınıflarına devam eden işitme engelli öğrencilere ve sınıf öğretmenlerine sağlanan özel eğitim hizmetlerinin belirlenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Özaksoy, M. ve Zihni, A. (2001). BEP kılavuz taslağı. Ankara Valiliği Milli Eğitim Müdürlüğü.

Özbey, Ç. (2009). Özel çocuklar ve terapi yöntemleri. İstanbul: İnkılâp Yayınları.

Özgür, İ. (2011). İlköğretimde kaynaştırma. Adana: Karahan Kitabevi.

Özyürek, M. (2010). Bireyselleştirilmiş eğitim programını geliştirme ve temelleri (7. Baskı). Ankara:Kök Yayıncılık.

Sucuoğlu B. ve Kargın T. (2008). İlköğretimde kaynaştırma uygulamaları. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Sucuoğlu, B. (2006). Etkili kaynaştırma uygulamaları. Ankara: Ekinoks Yayınları.

Tas, Ş. (2011). Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminde eğitim teknolojilerini kullanım durumları. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.

Tohum. (2011). Türkiye' de kaynaştırma/ bütünleştirme yoluyla eğitimin durumu.

Ünal, F.(2010). Kaynaştırma uygulamasının yapıldığı sınıflardaki öğretmen normal gelişim gösteren öğrenci ve engelli öğrenci velilerinin kaynaştırmaya yönelik tutumları. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.

Yıkılmış, A. ve Pınar, E. S. (2005). İlköğretim okulu müdürlerinin kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin belirlenmesi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.

Yıkılmış, N.(2006). İl milli eğitim yöneticilerinin kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüş ve önerileri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.

Yin, R.K. (2011). Qualitative research from start to finish. London: The Guilford Press.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı	Mehmet Fatih YILMAZ
Sürekli Adresi	Karataş Mahallesi 103404 Nolu Sokak No:31 B/3 Şahinbey/ Gaziantep
Doğum Yeri ve Yılı	İslahiye/ Gaziantep-1971
Yabancı Dili	İngilizce
İlköğretim	50. Yıl İlkokulu- 1982 Namık Kemal Ortaokulu- 1985
Lise	İskenderun Lisesi- 1989
Lisans	Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari bilimler Fakültesi- Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü- 1993
Yüksek Lisans	
Çalışma Hayatı	1995- 1997 Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Stajı 1997-1998 Öğretmen 1998-1999 Halk Eğitim Merkezi Müdür V. 1999-2002 İlçe Mili Eğitim Şube Müdür V. 2002-2003 Öğretmen 2003-2010 İlköğretim Okulu Müdür Yardımcılığı ve Müdür Başyardımcılığı 2010- İlköğretim Okul Müdürü